

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Факультет суспільно-гуманітарних наук

Кафедра історії України

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
Олексій ЖИЛЬЦОВ
_____ 2023 р

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Українські студії: Історичні студії

для студентів

спеціальності: **016 Спеціальна освіта**

рівня вищої освіти: **першого (бакалаврського)**

освітньої програми: **016.01.01 Логопедія**

Київ 2023

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 2518/23
Жильцов
(підпис) (присвоєно, підпис)
« » 2023 р

Розробник:

Колектив авторів:

доценти Бонь О.І., Будзар М.М., Іванюк О.Л., Тарасенко О.О.

Координатор авторського колективу: проф. В.О. Огнев'юк

Рецензент: проф. Гирич І.Б.

Викладач:

Тарасенко Ольга Олексіївна, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри історії України
Протокол №1 від 28 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри А.В. Гедьо

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 016.01.01 Логопедія
_____ 20__ р.

Гарант освітньої програми _____ Н.А. Лопатинська

Робочу програму перевірено 28.08 2023 р.

Заступник декана В.М. Завадський

Пролонговано:

на 20__/20__ н. р. _____ (_____), «____» 20__ р., протокол №__.

на 20__/20__ н. р. _____ (_____), «____» 20__ р., протокол №__.

на 20__/20__ н. р. _____ (_____), «____» 20__ р., протокол №__.

на 20__/20__ н. р. _____ (_____), «____» 20__ р., протокол №__.

© Бонь О. І., Будзар М. М., Іванюк О. Л.,
Тарасенко О. О., 2023 р.

© Київський університет імені Бориса
Грінченка, 2023 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
<i>«Українські студії»</i>		
<i>Вид дисципліни</i>	<i>обов'язкова</i>	
<i>Мова викладання, навчання та оцінювання</i>	<i>українська</i>	
<i>Загальний обсяг кредитів / годин</i>	<i>6/180</i>	<i>6/180</i>
<i>Курс</i>	<i>1</i>	<i>1</i>
<i>Семестр</i>	<i>1</i>	<i>1</i>
<i>Кількість змістових модулів з розподілом:</i>	<i>2</i>	<i>2</i>
<i>Обсяг кредитів</i>	<i>6</i>	<i>6</i>
<i>Обсяг годин, у тому числі:</i>	<i>180</i>	<i>180</i>
<i>Аудиторні</i>	<i>70</i>	<i>24</i>
<i>Модульний контроль</i>	<i>12</i>	<i>12</i>
<i>Семестровий контроль</i>	<i>30</i>	<i>30</i>
<i>Самостійна робота</i>	<i>54</i>	<i>114</i>
<i>Форма семестрового контролю</i>	<i>екзамен</i>	<i>екзамен</i>
<i>Змістовий модуль «Історичні студії»</i>		
<i>Курс</i>	<i>1</i>	<i>1</i>
<i>Семестр</i>	<i>1</i>	<i>1</i>
<i>Кількість змістових модулів з розподілом:</i>	<i>2</i>	<i>2</i>
<i>Обсяг кредитів</i>	<i>2</i>	<i>2</i>
<i>Обсяг годин, у тому числі:</i>	<i>60</i>	<i>60</i>
<i>Аудиторні</i>	<i>28</i>	<i>8</i>
<i>Модульний контроль</i>	<i>4</i>	<i>4</i>
<i>Семестровий контроль</i>	<i>10</i>	<i>10</i>
<i>Самостійна робота</i>	<i>18</i>	<i>38</i>
<i>Форма семестрового контролю</i>	<i>екзамен</i>	<i>екзамен</i>

Пояснювальна записка

Курс «Українські студії: історичні студії» покликаний актуалізувати і узагальнити знання студентів першого курсу з історії України, сформувати у молодих людей розуміння національного державотворчого процесу як неперервного явища. Він побудований на цивілізаційному підході до вивчення історії. Матеріал викладений з поєднанням хронологічного і проблемно-тематичного принципів.

Курс визначальною парадигмою має розвиток цивілізації на території України на її поліваріантному підході. Також враховує внесок багатьох спільнот в розвиток цивілізації на теренах України.

Також стрижневою темою курсу є боротьба українського народу за свою свободу, суб'єктність в історії і культурі Європейської цивілізації. Боротьба з російською імперською агресією протягом століть.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: ознайомлення студентів із сутністю історико-культурних процесів в Україні.

Дисципліна спрямована на формування наступних загальних компетентностей освітніх програм підготовки:

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей предметної області, її місця у загальній системі знань про природу суспільства та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3 Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК4 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК7 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК9. Здатність до міжособистісної взаємодії.

3. Результати навчання за дисципліною

Програмні результати навчання з дисципліни:

РН 2 Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.

РН 7 Вільно спілкуватися державної та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом.

РН 15 Застосовувати у професійній діяльності сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи та програмні продукти; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; спеціальну літературу та інструменти.

РН 16 Приймати обґрунтовані рішення за допомогою цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів.

РН 17 Мати навички самостійного навчання пошуку необхідної інформації.

Навчальні результати: сформувати у студентів цілісне розуміння історико-культурних процесів, що відбувалися на українській землі; виробити вміння оцінювати та узагальнювати історико-культурні явища, розуміти місце історії і культури країни у всесвітньому цивілізаційному історико-культурному процесі.

Курс «Українські студії: історичні студії» є змістовим модулем «Українських студій» і має спільний іспит із дисциплінами «Українські студії: Культура усного і писемного мовлення (українська мова)» та «Українські студії. Права людини громадянина України».

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні заняття	Модульний контроль	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1							
<i>Україна у світовому цивілізаційному процесі: від давніх часів до ранньомодерної доби</i>							
Тема 1. Україна: цивілізаційний вимір. Давня історія України як підґрунтя її сьогодення.	7	2	2				3
Тема 2. Середньовічна спадщина Русі-України (Київської держави) у світовому історичному контексті. Русь-Україна від Середньовіччя до Ренесансу (XIII – XVI ст.).	7	2	2				3
Тема 3. Українське національне державотворення у XVII – XVIII ст.	6	2	2				2
<i>Модульний контроль</i>	2				2		
<i>Разом</i>	22	6	6		2		8
Змістовий модуль 2							
<i>Процеси модернізації в Україні Нового й Новітнього часу</i>							
Тема 4. «Відкриття національної спадщини» у процесі українського націєтворення: кінець XVIII – сер. XIX ст.	7	2	2				3
Тема 5. На шляху до національного самоусвідомлення: др. пол. XIX – поч. XX ст.	6	2	2				2
Тема 6. Україна у горнілі війн, революцій в першій третині XX ст.	7	2	2				3

Українська нація та її боротьба за своє існування в умовах тоталітаризму (1930–1940 рр.).							
Тема 7. Україна від тоталітаризму до розкладу системи: 1950 – 1980 рр. Україна 1990 – 2020 рр.: у цивілізаційному геополітичному розломі.	6	2	2				2
<i>Модульний контроль</i>	2				2		
<i>Разом</i>	28	8	8		2		10
<i>Підготовка та проходження контрольних заходів (екзамен)</i>	10						
<i>Усього</i>	60	14	14		4		18

Тематичний план для заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт			
	Усього	Аудиторна:		Самостійна
		Лекції	Семінари	
Змістовий модуль 1. Україна у світовому цивілізаційному процесі: від давніх часів до ранньомодерної доби				
Тема 1. Цивілізаційний вимір України. Давня історія України як підґрунтя її сьогодення	6	1	1	4
Тема 2. Середньовічна спадщина Руси-України (Київської держави) у світовому історичному контексті. Русь-Україна від Середньовіччя до Ренесансу (XIII – XVI ст.)	7	-	1	6
Тема 3. Українське національне державотворення у XVII – XVIII ст.	7	1	-	6
<i>Модульний контроль</i>	2			
<i>Разом:</i>	22	2	2	16

Змістовий модуль 2. Процеси модернізації в Україні Нового та Новітнього часу				
Тема 4. «Відкриття національної спадщини» у процесі українського націєтворення: кінець XVIII – сер. XIX ст.	7	1	-	6
Тема 5. На шляху до національного самоусвідомлення: др. пол. XIX – поч. XX ст.	5	-	1	4
Тема 6. Україна у горнилі війн, революцій в першій третині XX ст. Українська нація та її боротьба за своє існування в умовах тоталітаризму (1930–1940 рр.).	7	1	-	6
Тема 7. Україна від тоталітаризму до розкладу системи: 1950 – 1980 рр. Україна 1990 – 2020 рр.: у цивілізаційному геополітичному розломі	7	-	1	6
<i>Модульний контроль</i>	2			
<i>Разом</i>	28	2	2	22
<i>Підготовка та проходження контрольних заходів (екзамен)</i>	10			
<i>Усього</i>	60	4	4	38

5. Програма навчальної дисципліни для денної форми навчання

Змістовий модуль 1

Україна у світовому цивілізаційному процесі: від давніх часів до ранньомодерної доби

Лекція 1. Цивілізаційний вимір України. Давня історія України як підґрунтя її сьогодення

Тема 1. Цивілізаційний вимір України. Давня історія України як підґрунтя її сьогодення

Цивілізаційний вимір України

Поняття «історія», «цивілізація», «культура», «історична спадщина», «ідентичність», «ментальність».

Зародження і становлення української цивілізації.

Україна в історичних, культурно-цивілізаційних процесах Європи і світу.

Військово-політичне протистояння з російською федерацією: цивілізаційний злам.

Основні поняття теми: історія, цивілізація, культура, історико-культурна спадщина, ідентичність, національна ідентичність, українська ідентичність, ментальність, менталітет.

[I: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8. II: 1; 3; 5; 10; 11; 13; 38; 39; 43; 49; 54; 59; 65. III: 1; 2; 4. IV: 1; 5; 7; 8; 9; 11; 12; 15].

Давня історія України як підґрунтя її сьогодення

Духовний і матеріальний світ Трипільської цивілізації.

Цивілізаційний спадок давніх киммерійців, скіфів та сарматів в Україні.

Внесок античної цивілізації Північного Причорномор'я в суспільно-політичний та культурний розвиток України.

Становлення слов'ян на теренах давньої України. Язичництво як світогляд і релігійна система.

Основні поняття теми: Трипільська культура, землеробська цивілізація, номади, цивілізація кочівників, антична цивілізація, західна цивілізація, етногенез слов'ян, язичництво.

[I: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8. II: 1; 3; 5; 10; 11; 13; 38; 39; 43; 54; 59; 65. III: 1; 4. IV: 1; 2; 5; 7; 9; 11].

Семинар 1. Давня історія України як підґрунтя її сьогодення.

Лекція 2. Середньовічна спадщина Русі-України (Київської держави) у світовому історичному контексті. Русь-Україна від Середньовіччя до Ренесансу (XIII – XVI ст.)

Тема 2. Середньовічна спадщина Русі-України (Київської держави) у світовому історичному контексті. Русь-Україна від Середньовіччя до Ренесансу (XIII – XVI ст.)

Середньовічна спадщина Русі-України (Київської держави) у світовому історичному контексті.

Державотворчі процеси на теренах Русі-України у контексті історії Середньовічної Європи.

Християнізація Русі та її значення у формуванні цивілізаційної ідентичності українців.

Україна у цивілізаційному просторі Європи. Русь-Україна і Візантія.

Проблема «київської спадщини»: історичний контекст і сучасність.

Основні поняття теми: державотворення, Русь-Україна, Київська держава, християнізація, цивілізаційна ідентичність, Візантійська цивілізація, ойкумена, історична пам'ять, королівство Русь, «київська спадщина».

[I: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8. II: 1; 3; 5; 13; 38; 41; 43; 44; 49; 53; 54; 59; 65; 86. III: 1; 2; 4; 5; 6; 7. IV: 1; 2; 4; 5; 7; 9; 10; 11; 12; 13; 14; 15].

Русь-Україна від Середньовіччя до Ренесансу (XIII – XVI ст.)

Монгольська навала: Русь-Україна в зіткненні європейської цивілізації з цивілізацією кочівників.

Боротьба за спадщину Руси-України. Україна в державних проєктах Польської корони та Великого князівства Литовського: XIV – середина XVI ст.

Люблінська й Берестейська унії: оцінки та інтерпретації.

Кримське ханство, його експансія на українські землі

Війни ВКЛ та ВКМ за руську спадщину. Загарбницьке розширення ВКМ.

Пізньосередньовічна Русь-Україна між латинським Заходом і православним Сходом.

Основні поняття теми: монгольська навала, європейська цивілізація, кочова цивілізація кочівників, спадщина Руси-України, Велике князівство Литовське, Велике князівство Московське, латинський Захід, православний Схід, Люблінська унія, Берестейська унія, Середньовіччя, Ренесанс, магдебурзьке самоврядування.

[I: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8. II: 1; 3; 5; 13; 25; 26; 38; 39; 41; 43; 44; 52; 54; 59; 65; 79; 85. III: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7. IV: 1; 2; 4; 5; 7; 10; 11; 12; 13; 14; 15].

Семінар 2. «Під знаком Софії»: спадщина України у європейському контексті. Русь-Україна від Середньовіччя до Ренесансу (XIII – XVI ст.)

Лекція 3. Українське національне державотворення у XVII – XVIII ст.

Лекція 3. Українське національне державотворення у XVII – XVIII ст.

Українське національне державотворення у XVII – XVIII ст.

Історична пам'ять про Козацьку Україну. Українська козацька держава: етапи становлення.

Кримське ханство: шлях від ворога до союзника. XVII – XVIII ст.

Протиборство Заходу і Московії: українсько-російські відносини у добу Гетьманщини.

Експансія Російської імперії проти Речі Посполитої та ліквідація української автономії.

Київ як історико-культурний осередок.

Основні поняття теми: українське національне державотворення, українське козацтво, Українська козацька держава, Московське царство, Кримське ханство, експансія, українська автономія, релігійний діалог, соціокультурний розкол.

[I: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8. II: 1; 3; 5; 12; 13; 16; 19; 22; 24; 28; 41; 42; 43; 44; 45; 48; 51; 52; 54; 58; 61; 65; 72; 73; 76; 79; 82; 83; 84; 85. III: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7. IV: 1; 5; 7; 10; 11; 12; 13; 14; 15].

Семінар 3. Українське національне державотворення у XVII – XVIII ст.

Змістовий модуль 2

Процеси модернізації в Україні Нового та Новітнього часу

Лекція 4. «Відкриття національної спадщини» у процесі українського націєтворення: кінець XVIII – сер. XIX ст.

Тема 4. «Відкриття національної спадщини» у процесі українського націєтворення: кінець XVIII – сер. XIX ст.

«Відкриття національної спадщини» у процесі українського націєтворення: кінець XVIII – сер. XIX ст.

Втрата державності та особливості існування українських земель під імперським правлінням. Процес формування модерної української нації: національний та європейський виміри. Етапи українського національно-визвольного руху.

Пошуки українського месіанізму. Кирило-Мефодіївське братство.

Хлопоманство. Громади. Громадівство, як український народницький міф. Ідеологія соборності.

Основні поняття теми: національна спадщина, націєтворення, український національно-визвольний рух, українське відродження, модерна українська нація, український месіанізм, хлопоманство, громади, громадівство, ідеологія соборності.

[I: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8. II: 1; 3; 5; 19; 21; 43; 44; 49; 52; 54; 65; 79. III: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7. IV: 1; 3; 5; 7; 8; 10; 11; 12; 13; 14; 15].

Семінар 4. «Відкриття національної спадщини» у процесі українського націєтворення: кінець XVIII – сер. XIX ст.

Лекція 5. На шляху до національного самоусвідомлення: др. пол. XIX – поч. XX ст.

Тема 5. На шляху до національного самоусвідомлення: др. пол. XIX – поч. XX ст.

На шляху до національного самоусвідомлення: др. пол. XIX – поч. XX ст.

Модернізація др. пол. XIX ст. – початку XX ст. в Україні у реаліях двох імперських систем. Суспільні течії і рухи на українських землях другої половини XIX ст. Соціально-економічний розвиток українських земель у другій половині XIX ст. Українське народництво. Суспільно-політичне життя на західноукраїнських землях. "Г'ємонтизація" Галичини. Студентський рух на українських землях. Братство тарасівців. Політизація українського національного руху на початку XX ст.

Основні поняття теми: модернізація, народництво, національне самоусвідомлення, українські інтелектуали, політична окремішність, культурна окремішність, самостійництво, автономізм, український консерватизм, "Г'ємонтизація" Галичини.

[I: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8. II: 1; 3; 5; 17; 18; 19; 20; 21; 35; 40; 43; 44; 52; 54; 65; 67; 79; 82. III: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7. IV: 1; 3; 6; 7; 8; 10; 11; 12; 13; 14; 15].

Семінар 5. На шляху до національного самоусвідомлення: др. пол. XIX – поч. XX ст.

Лекція 6. Україна у горнилі війн, революцій в першій третині XX ст. Українська нація та її боротьба за своє існування в умовах тоталітаризму (1930–1940 рр.).

Тема 6. Україна у горнилі війн, революцій в першій третині XX ст. Українська нація та її боротьба за своє існування в умовах тоталітаризму (1930–1940 рр.).

Україна у горнилі війн, революцій в першій третині XX ст.

Доля розділеної нації в умовах Першої світової війни. Українське питання в ідеології «руського міра».

Українська революція в контексті державотворення та україно-російського протистояння.

Українська політична еміграція в Європі (1920–1930-ті) – центр розвою національно-державної ідеології.

Українські землі у 1920 роках: уроки становлення Радянської імперії.

Основні поняття теми: Перша світова війна, ідеологія «руського міра», Українська революція, україно-російське протистояння, українська діаспора, економічна еміграція, політична еміграція, українська національно-державна ідеологія, Радянська імперія, «Червоний ренесанс».

[I: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8. II: 1; 3; 5; 7; 8; 9; 13; 14; 15; 17; 18; 19; 20; 21; 27; 30; 32; 33; 37; 43; 44; 46; 50; 52; 54; 55; 56; 65; 66; 79; 81. III: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7. IV: 1; 3; 5; 6; 7; 8; 10; 11; 12; 13; 14; 15].

Українська нація та її боротьба за своє існування в умовах тоталітаризму (1930–1940 рр.)

Радянське поневолення України як чергова спроба зміни цивілізаційної парадигми.

Голодомор-геноцид 1932–1933 р. та репресії – інструменти знищення української нації.

Друга світова війна. Україна між двома тоталітарними режимами: боротьба з нацизмом і більшовизмом. 1939–1945 рр.

Соціокультурне життя в Україні 1930–1940 рр. під більшовицьким ідеологічним тиском. «Розстріляне Відродження».

Основні поняття теми: тоталітарний режим, радянська модернізація, парадигма, цивілізаційна парадигма, голодомор, геноцид, репресії, нацизм, більшовизм, рашизм, «Розстріляне відродження», соціалістичний реалізм.

[I: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8. II: 1; 3; 4; 5; 6; 9; 18; 19; 21; 23; 27; 31; 34; 36; 37; 43; 46; 47; 50; 52; 54; 55; 60; 64; 65; 66; 68; 69; 70; 71; 74; 77; 78; 79; 81. III: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7. IV: 1; 5; 7; 8; 10; 11; 12; 13; 14; 15].

Семінар 6. Україна у горнилі війн, революцій в першій третині ХХ ст. Українська нація та її боротьба за своє існування в умовах тоталітаризму (1930–1940 рр.)

Лекція 7. Україна від тоталітаризму до розкладу системи: 1950 – 1980 рр. Україна 1990 – 2020 рр.: у цивілізаційному геополітичному розломі.

Тема 7. Україна від тоталітаризму до розкладу системи: 1950 – 1980 рр. Україна 1990 – 2020 рр.: у цивілізаційному геополітичному розломі.

Україна від тоталітаризму до розкладу системи: 1950 – 1980 рр.

Зміни і трансформації в економічному та політичному середовищі України у 1950–1980 рр.

Український рух опору 1950–1980 рр.: напрями, сутність, діяльність.

Особливості розвитку української культури у 1950–1980 рр.

Лінгвоцидні практики радянської імперії в Україні за совєтської доби.

Основні поняття теми: український рух опору, відлига, застій, перебудова, шістдесятництво, дисидентський рух, лінгвоцид, офіціоз, андеграундна культура.

[I: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8. II: 1; 3; 4; 5; 6; 9; 19; 21; 29; 31; 34; 36; 43; 44; 50; 52; 54; 55; 57; 62; 63; 65; 68; 69; 70; 71; 74; 75; 77; 79; 80. III: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7. IV: 1; 5; 7; 10; 11; 12; 13; 14; 15].

Україна 1990 – 2020 рр.: у цивілізаційному геополітичному розломі

Самоусвідомлення українців і України в кінці 1980 – на початку 1990 років. Народний Рух та його політична роль.

Українська діаспора як частина української нації.

Відновлення державності в Україні: здобутки та втрати трьох десятиліть.

Духовне життя України доби відновлення незалежності: «посттоталітарне», «пострадянське», «національне», «європейське».

Україна в російських проєктах «відновлення СРСР», розв'язання загарбницької війни проти України.

Основні поняття теми: цивілізаційний геополітичний розлом, формування української політичної нації, євроінтеграційний вибір, посттоталітарне, пострадянське, національне, європейське, рашизм.

[I: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8. II: 3; 5; 14; 19; 21; 43; 54; 65; 77; 80. III: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7. IV: 1; 5; 7; 8; 10; 11; 12; 13; 14; 15].

Семінар 7. Україна від тоталітаризму до розкладу системи: 1950 – 1980 рр. Україна 1990 – 2020 рр.: у цивілізаційному геополітичному розломі.

Програма навчальної дисципліни для заочної форми навчання

Змістовий модуль 1

Україна у світовому цивілізаційному процесі: від давніх часів до ранньомодерної доби

Лекція 1. Україна у світовому цивілізаційному процесі: від давніх часів до ранньомодерної доби

- Тема 1. Цивілізаційний вимір України. Давня історія України як підґрунтя її сьогодення.*
Тема 2. Середньовічна спадщина Русі-України (Київської держави) у світовому історичному контексті. Русь-Україна від Середньовіччя до Ренесансу (XIII – XVI ст.).
Тема 3. Українське національне державотворення у XVII – XVIII ст.

Цивілізаційний вимір України.

Поняття «історія», «цивілізація», «культура», «історична спадщина», «ідентичність», «ментальність».

Зародження і становлення української цивілізації.

Україна у історичних, культурно-цивілізаційних процесах Європи і світу.

Військово-політичне протистояння з російською федерацією: цивілізаційний злам.

Основні поняття теми: історія, цивілізація, культура, історико-культурна спадщина, ідентичність, національна ідентичність, українська ідентичність, ментальність, менталітет.

[I: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8. II: 1; 3; 5; 10; 11; 13; 38; 39; 43; 49; 54; 59; 65. 11; 12; 35; 39; 60. III: 1; 2; 4. IV: 1; 5; 7; 8; 9; 11; 12; 15].

Давня історія України як підґрунтя її сьогодення

Духовний і матеріальний світ Трипільської цивілізації.

Цивілізаційний спадок давніх кіммерійців, скіфів та сарматів в Україні.

Внесок античної цивілізації Північного Причорномор'я в суспільно-політичний та культурний розвиток України.

Становлення слов'ян на теренах давньої України. Язичництво як світогляд і релігійна система.

Основні поняття теми: Трипільська культура, землеробська цивілізація, номади, цивілізація кочівників, антична цивілізація, західна цивілізація, етногенез слов'ян, язичництво.

[I: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8. II: 1; 3; 5; 10; 11; 13; 38; 39; 43; 54; 59; 65. III: 1; 4. IV: 1; 2; 5; 7; 9; 11].

Середньовічна спадщина Русі-України (Київської держави) у світовому історичному контексті. Русь-Україна від Середньовіччя до Ренесансу (XIII – XVI ст.)

Середньовічна спадщина Русі-України (Київської держави) у світовому історичному контексті.

Державотворчі процеси на теренах Русі-України у контексті історії Середньовічної Європи.

Християнізація Русі та її значення у формуванні цивілізаційної ідентичності українців.

Україна у цивілізаційному просторі Європи. Русь-Україна і Візантія.

Проблема «київської спадщини»: історичний контекст і сучасність.

Основні поняття теми: державотворення, Русь-Україна, Київська держава, християнізація, цивілізаційна ідентичність, Візантійська цивілізація, ойкумена, історична пам'ять, королівство Русь, «київська спадщина».

[I: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8. II: 1; 3; 5; 13; 38; 41; 43; 44; 49; 53; 54; 59; 65; 86. III: 1; 2; 4; 5; 6; 7. IV: 1; 2; 4; 5; 7; 9; 10; 11; 12; 13; 14; 15].

Русь-Україна від Середньовіччя до Ренесансу (XIII – XVI ст.)

Монгольська навала: Русь-Україна в зіткненні європейської цивілізації з цивілізацією кочівників.

Боротьба за спадщину Руси-України. Україна в державних проєктах Польської корони та Великого князівства Литовського: XIV – середина XVI ст.

Люблінська й Берестейська унії: оцінки та інтерпретації.

Кримське ханство, його експансія на українські землі

Війни ВКЛ та ВКМ за руську спадщину. Загарбницьке розширення ВКМ.

Пізньосередньовічна Русь-Україна між латинським Заходом і православним Сходом.

Основні поняття теми: монгольська навала, європейська цивілізація, кочова цивілізація кочівників, спадщина Руси-України, Велике князівство Литовське, Велике князівство Московське, латинський Захід, православний Схід, Люблінська унія, Берестейська унія, Середньовіччя, Ренесанс, магдебурзьке самоврядування.

[I: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8. II: 1; 3; 5; 13; 25; 26; 38; 39; 41; 43; 44; 52; 54; 59; 65; 79; 85. III: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7. IV: 1; 2; 4; 5; 7; 10; 11; 12; 13; 14; 15].

Українське національне державотворення у XVII – XVIII ст.

Історична пам'ять про Козацьку Україну. Українська козацька держава: етапи становлення.

Кримське ханство: шлях від ворога до союзника. XVII – XVIII ст.

Протиборство Заходу і Московії: українсько-російські відносини у добу Гетьманщини.

Експансія Російської імперії проти Речі Посполитої та ліквідація української автономії.

Київ як історико-культурний осередок.

Основні поняття теми: українське національне державотворення, українське козацтво, Українська козацька держава, Московське царство, Кримське ханство, експансія, українська автономія, релігійний діалог, соціокультурний розкол.

[I: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8. II: 1; 3; 5; 12; 13; 16; 19; 22; 24; 28; 41; 42; 43; 44; 45; 48; 51; 52; 54; 58; 61; 65; 72; 73; 76; 79; 82; 83; 84; 85. III: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7. IV: 1; 5; 7; 10; 11; 12; 13; 14; 15].

Семінар 1. Україна у світовому цивілізаційному процесі: від давніх часів до ранньомодерної доби.

Віртуальна тематична екскурсія в Музей історичних кошттовностей (Скарбницю Національного музею історії України) «Світ мистецтва кіммерійців, скіфів, сарматів».

Змістовий модуль 2

Процеси модернізації в Україні Нового та Новітнього часу

Лекція 2. Процеси модернізації в Україні Нового та Новітнього часу

Тема 4. «Відкриття національної спадщини» у процесі українського націєтворення: кінець XVIII – сер. XIX ст.

Тема 5. На шляху до національного самоусвідомлення: др. пол. XIX – поч. XX ст.

Тема 6. Україна у горнилі війн, революцій в першій третині XX ст. Українська нація та її боротьба за своє існування в умовах тоталітаризму (1930–1940 рр.).

Тема 7. Україна від тоталітаризму до розкладу системи: 1950 – 1980 рр. Україна 1990 – 2020 рр.: у цивілізаційному геополітичному розломі

«Відкриття національної спадщини» у процесі українського націєтворення: кінець XVIII – сер. XIX ст.

Втрата державності та особливості існування українських земель під імперським правлінням. Процес формування модерної української нації: національний та європейський виміри. Етапи українського національно-визвольного руху.

Пошуки українського месіанізму. Кирило-Мефодіївське братство.

Хлопоманство. Громади. Громадівство, як український народницький міф. Ідеологія соборності.

Основні поняття теми: національна спадщина, націєтворення, український національно-визвольний рух, українське відродження, модерна українська нація, український месіанізм, хлопоманство, громади, громадівство, ідеологія соборності.

[I: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8. II: 1; 3; 5; 19; 21; 43; 44; 49; 52; 54; 65; 79. III: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7. IV: 1; 3; 5; 7; 8; 10; 11; 12; 13; 14; 15].

На шляху до національного самоусвідомлення: др. пол. XIX – поч. XX ст.

Модернізація др. пол. XIX ст. – початку XX ст. в Україні у реаліях двох імперських систем. Суспільні течії і рухи на українських землях другої половини XIX ст. Соціально-економічний розвиток українських земель у другій половині XIX ст. Українське народництво. Суспільно-політичне життя на західноукраїнських землях. "П'ємонтизація" Галичини. Студентський рух на українських землях. Братство тарасівців. Політизація українського національного руху на початку XX ст.

Основні поняття теми: модернізація, народництво, національне самоусвідомлення, українські інтелектуали, політична окремішність, культурна окремішність, самостійництво, автономізм, український консерватизм, "П'ємонтизація" Галичини.

[I: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8. II: 1; 3; 5; 17; 18; 19; 20; 21; 35; 40; 43; 44; 52; 54; 65; 67; 79; 82. III: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7. IV: 1; 3; 6; 7; 8; 10; 11; 12; 13; 14; 15].

Україна у горнилі війн, революцій в першій третині XX ст.

Доля розділеної нації в умовах Першої світової війни. Українське питання в ідеології «руського міра».

Українська революція в контексті державотворення та україно-російського протистояння.

Українська політична еміграція в Європі (1920–1930-ті) – центр розвою національно-державної ідеології.

Українські землі у 1920 роках: уроки становлення Радянської імперії.

Основні поняття теми: Перша світова війна, ідеологія «руського міра», Українська революція, україно-російське протистояння, українська діаспора, економічна еміграція, політична еміграція, українська національно-державна ідеологія, Радянська імперія, «Червоний ренесанс».

[I: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8. II: 1; 3; 5; 7; 8; 9; 13; 14; 15; 17; 18; 19; 20; 21; 27; 30; 32; 33; 37; 43; 44; 46; 50; 52; 54; 55; 56; 65; 66; 79; 81. III: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7. IV: 1; 3; 5; 6; 7; 8; 10; 11; 12; 13; 14; 15].

Українська нація та її боротьба за своє існування в умовах тоталітаризму (1930–1940 рр.)

Радянське поневолення України як чергова спроба зміни цивілізаційної парадигми.

Голодомор-геноцид 1932–1933 р. та репресії – інструменти знищення української нації.

Друга світова війна. Україна між двома тоталітарними режимами: боротьба з нацизмом і більшовизмом. 1939–1945 рр.

Соціокультурне життя в Україні 1930–1940 рр. під більшовицьким ідеологічним тиском. «Розстріляне Відродження».

Основні поняття теми: тоталітарний режим, радянська модернізація, парадигма, цивілізаційна парадигма, голодомор, геноцид, репресії, нацизм, більшовизм, рашизм, «Розстріляне відродження», соціалістичний реалізм.

[I: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8. II: 1; 3; 4; 5; 6; 9; 18; 19; 21; 23; 27; 31; 34; 36; 37; 43; 46; 47; 50; 52; 54; 55; 60; 64; 65; 66; 68; 69; 70; 71; 74; 77; 78; 79; 81. III: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7. IV: 1; 5; 7; 8; 10; 11; 12; 13; 14; 15].

Україна від тоталітаризму до розкладу системи: 1950 – 1980 рр.

Зміни і трансформації в економічному та політичному середовищі України у 1950–1980 рр.

Український рух опору 1950–1980 рр.: напрями, сутність, діяльність.

Особливості розвитку української культури у 1950–1980 рр.

Лінгвоцидні практики радянської імперії в Україні за совєтської доби.

Основні поняття теми: український рух опору, відлига, застій, перебудова, шістдесятництво, дисидентський рух, лінгвоцид, офіціоз, андеграундна культура.

[I: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8. II: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 9; 19; 21; 29; 31; 34; 36; 43; 44; 50; 52; 54; 55; 57; 62; 63; 65; 68; 69; 70; 71; 74; 75; 77; 79; 80. III: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7. IV: 1; 5; 7; 10; 11; 12; 13; 14; 15].

Україна 1990 – 2020 рр.: у цивілізаційному геополітичному розломі

Самоусвідомлення українців і України в кінці 1980 – на початку 1990 років. Народний Рух та його політична роль.

Українська діаспора як частина української нації.

Відновлення державності в Україні: здобутки та втрати трьох десятиліть.

Духовне життя України доби відновлення незалежності: «посттоталітарне», «пострадянське», «національне», «європейське».

Україна в російських проєктах «відновлення СРСР», розв'язання загарбницької війни проти України.

Основні поняття теми: цивілізаційний геополітичний розлом, формування української політичної нації, євроінтеграційний вибір, посттоталітарне, пострадянське, національне, європейське, рашизм.

[I: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8. II: 3; 5; 14; 19; 21; 43; 54; 65; 77; 80. III: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7. IV: 1; 5; 7; 8; 10; 11; 12; 13; 14; 15].

Семінар 2. Процеси модернізації в Україні нового й новітнього часу.

Віртуальна тематична екскурсія у Національний музей історії України «Історія моєї Батьківщини – історія мого роду».

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів денної форми навчання

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	3	3	4	4
Відвідування семінарських занять	1	3	3	4	4
Робота на семінарському занятті	10	3	30	4	40
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	4	20
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Разом:			76		93
Максимальна кількість балів: 169					
Розрахунок коефіцієнта: $60:169=0,35$					

6.2 Система оцінювання навчальних досягнень студентів заочної форми навчання

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2
Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2
Робота на семінарському занятті	10	2	20	2	20
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	4	20
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Разом:			64		69
Максимальна кількість балів: 133					
Розрахунок коефіцієнта: $60:133=0,45$					

6.3 Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання для денної форми навчання

Самостійна робота студентів денної форми навчання передбачає цілеспрямований пошук ефективних способів вивчення курсу, свідоме ставлення та послідовність у роботі. Самостійна робота передбачена до кожної із 7 лекцій. Вимоги до самостійної роботи прописані у самостійній роботі до кожної із 7 лекцій в ЕНК. Виконана самостійна робота оцінюється у 5 балів, що також прописано у кожній самостійній роботі до 7 лекцій у ЕНК.

Самостійна робота має два завдання:

Перше завдання. Переглянути запропоновані три відео до кожної із 7 лекцій та написати свої враження у формі відгуку на них за визначеним планом: що сподобалось найбільше, що не сподобалось; як матеріал переглянутого відео допоміг поглибити знання із українських студій та надіслати ці два відгуки у ЕНК у самостійну роботу конкретної лекції.

Друге завдання. Створити термінологічний словник до кожної із 7 лекцій та надіслати створений термінологічний словник по кожній із 7 лекцій у ЕНК у самостійну роботу конкретної лекції.

Критерії оцінювання – виконана самостійна робота за одну лекцію оцінюється у 5 балів.

Критерії оцінювання самостійної роботи	
5 балів	– відмінно, студент глибоко і міцно засвоїв матеріал, вичерпно, грамотно оформив роботу.
4 бали	– добре, студент твердо знає матеріал, не допускає істотних неточностей при відповіді на поставлені питання.
2-3 бали	– задовільно, студент знає тільки основний матеріал, але не засвоїв його деталей, допускає неточності при оформленні та відповіді на поставлені питання.
1 бали	– незадовільно, студент не знає матеріалу, допускає істотні помилки при оформленні та відповіді на поставлені питання.

№з /п	Назва теми	Кільк. год.	Бали
Змістовий модуль 1			
Україна у світовому цивілізаційному процесі: від давніх часів до ранньомодерної доби			
1	Тема 1. Цивілізаційний вимір України. Давня історія України як підгрунтя її сьогодення	3	5
2	Тема 2. Середньовічна спадщина Руси-України (Київської держави) у світовому історичному контексті. Русь-Україна від Середньовіччя до Ренесансу (XIII – XVI ст.)	3	5
3	Тема 3. Українське національне державотворення у XVII – XVIII ст.	2	5

Змістовий модуль 2

Процеси модернізації в Україні нового й новітнього часу

4	Тема 4. «Відкриття національної спадщини» у процесі українського націєтворення: кінець XVIII – сер. XIX ст.	3	5
5	Тема 5. На шляху до національного самоусвідомлення: др. пол. XIX – поч. XX ст.	2	5
6	Тема 6. Україна у горнилі війн, революцій в першій третині XX ст. Українська нація та її боротьба за своє існування в умовах тоталітаризму (1930–1940 рр.)	3	5
7	Тема 7. Україна від тоталітаризму до розкладу системи: 1950 – 1980 рр. Україна 1990 – 2020 рр.: у цивілізаційному геополітичному розломі	2	5
	Усього:	18	35

Самостійна робота для заочної форми навчання передбачає цілеспрямований пошук ефективних способів вивчення курсу, свідоме ставлення та послідовність у роботі. Самостійна робота передбачена до кожної із 2 лекцій. Вимоги до самостійної роботи прописані у самостійній роботі до кожної із 2 лекцій у ЕНК. Виконана самостійна робота оцінюється, що прописано у кожній самостійній роботі до 2 лекцій у ЕНК.

Самостійна робота має два завдання:

Перше завдання. Обрати та переглянути по 5 із запропонованих відео до кожної із 2 лекцій та написати свої враження у формі відгуку на них за визначеним планом: що сподобалось найбільше, що не сподобалось; як матеріал переглянутого відео допоміг поглибити знання із українських студій в цілому та надіслати ці два відгуки у ЕНК.

Друге завдання. Створити термінологічний словник до кожної із 2 лекцій та надіслати створений термінологічний словник по кожній із 2 лекцій у ЕНК.

Критерії оцінювання самостійної роботи

5 балів	– відмінно, студент глибоко і міцно засвоїв матеріал, вичерпно, грамотно оформив роботу.
4 бали	– добре, студент твердо знає матеріал, не допускає істотних неточностей при відповіді на поставлені питання.
2-3 бали	– задовільно, студент знає тільки основний матеріал, але не засвоїв його деталей, допускає неточності при оформленні та відповіді на поставлені питання.
1 бали	– незадовільно, студент не знає матеріалу, допускає істотні помилки при оформленні та відповіді на поставлені питання.

№з /п	Назва теми	Кільк. год.	Бали
Змістовий модуль 1			
Україна у світовому цивілізаційному процесі: від давніх часів до ранньомодерної доби			
1	Тема 1. Цивілізаційний вимір України. Давня історія України як підґрунтя її сьогодення	4	5
2	Тема 2. Середньовічна спадщина Русь-України (Київської держави) у світовому історичному контексті. Русь-Україна від Середньовіччя до Ренесансу (XIII – XVI ст.)	6	5
3	Тема 3. Українське національне державотворення у XVII – XVIII ст.	6	5
Змістовий модуль 2			
Процеси модернізації в Україні нового й новітнього часу			
4	Тема 4. «Відкриття національної спадщини» у процесі українського націєтворення: кінець XVIII – сер. XIX ст.	6	5
5	Тема 5. На шляху до національного самоусвідомлення: др. пол. XIX – поч. XX ст.	4	5
6	Тема 6. Україна у горнилі війн, революцій в першій третині XX ст. Українська нація та її боротьба за своє існування в умовах тоталітаризму (1930–1940 рр.)	6	5
7	Тема 7. Україна від тоталітаризму до розкладу системи: 1950 – 1980 рр. Україна 1990 – 2020 рр.: у цивілізаційному геополітичному розломі	6	5
	Усього:	38	35

6.4. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Форма проведення модульного контролю для студентів денної форми навчання є виконання письмового завдання, спрямованого на формування творчих здібностей, здатності до узагальнень та надання самостійних оцінок подіям та явищам. Максимальна кількість балів за кожен роботу дорівнює 25 балам.

1 і 2 модульні контрольні роботи проходять у формі тестів за 1 і 2 змістові модулі. Максимальна оцінка за одну модульні контрольну роботу – 25 балів. Тести розміщені у ЕНК.

<i>Критерії оцінювання модульного контролю</i>	
24-25 балів	– відмінно, студент глибоко і міцно засвоїв матеріал, вичерпно, грамотно оформив роботу.
15-19 балів	– добре, студент твердо знає матеріал, не допускає істотних неточностей при відповіді на поставлені питання.
10-14 бали	– задовільно, студент знає тільки основний матеріал, але не засвоїв його деталей, допускає неточності при оформленні та відповіді на поставлені питання.
0-9 бали	– незадовільно, студент не знає матеріалу, допускає істотні помилки при оформленні та відповіді на поставлені питання.

6.5 Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, усний іспит. Методи письмового контролю: модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, реферат.

- Комп'ютерного контролю: тестові програми.

- Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- систематичність відвідування занять;
- своєчасність виконання навчальних і індивідуальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних і індивідуальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності;
- виконання тестових завдань.

6.6. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

Питання до іспиту для денної форми навчання

1. Проблеми цивілізаційної визначеності сучасної України.
2. Вплив Трипільської культури на формування цивілізації в Україні.
3. Кіммерійці, скіфи та сармати в українській історії, культурі та ментальності.
4. Грецькі міста-поліси на території України як вияв західної цивілізації.
5. Давні слов'яни у писемних, археологічних та фольклорно-етнографічних джерелах.
6. «Під знаком Софії»: спадщина України у європейському контексті.
7. Русь-Україна та Руське королівство в історії та історичній пам'яті українців.
8. Культурні впливи в Русі-Україні у період розвиненого Середньовіччя.
9. Русь-Україна від Середньовіччя до Ренесансу (XIII – XVI ст.)
10. Інтелектуали українського походження в культурному ландшафті Європи і України: самоідентифікація, навчання, творчий доробок.
11. Острозька академія, братські школи, єзуїтські колегіуми.
12. Українське національне державотворення у XVII – XVIII ст.
13. Українська козацька держава: оцінки та історичне значення.
14. Протиборство Заходу і Московії: українсько-російські відносини у добу Гетьманщини.
15. Доля української державності часів «присмерку Гетьманщини».

16. Гетьманські столиці Чигирин, Батурин, Глухів.
17. Київ як центр освіти, науки, мистецтва у XVII – XVIII ст.
18. Місце України в європейській бароковій культурі.
19. «Відкриття національної спадщини» у процесі українського націєтворення: кінець XVIII – сер. XIX ст.
20. Внесок українських інтелектуалів у формування історичної пам'яті українського народу (М. Максимович, М. Костомаров, П. Куліш).
21. Західноєвропейські впливи на національну еліту Галичини (І. Вагилевич, Я. Головацький, М. Устиянович).
22. Маргіналізація, акультурація та причини подвійної лояльності українського соціуму.
23. Російський царат й український національно-визвольний рух.
24. Українська революція й відродження української державності.
25. Війни України з більшовицькою росією (1917–1923 рр.).
26. Українізація та феномен «червоного ренесансу».
27. Українська нація в боротьбі з тоталітарними режимами (1930–1940 рр.)
28. Західноукраїнські землі між двома світовими війнами: змагання за збереження національної ідентичності.
29. Україна у Другій світовій війні. Спростування рашистської монополії на «Велику перемогу».
30. «Розстріляне відродження» і «соціалістичний реалізм» та їхній вплив на формування ідентичності українців.
31. «Відлига», «застій» і «перебудова» – штучність термінів та історичний сенс процесів. «Фасад» і радянські реалії в Україні.
32. Громадівський рух української інтелігенції другої половини XIX ст. Діячі.
33. Державні символи України.
34. Значення діяльності Бориса Грінченка в історії України.
35. Значення діяльності Івана Франка в історії України.
36. Значення діяльності Тараса Шевченка в історії України.
37. Кирило-Мефодіївське товариство: пошуки українського месіанізму. Значення діяльності, діячі.
38. Місце і роль Києво-Могилянської академії в історії України.
39. Українське національне відродження: сутність, три періоди.
40. Українське козацтво: походження, розвиток, історична роль.
41. Цивілізаційна визначеність сучасної України.
42. Язичництво як світогляд і релігійна система давніх слов'ян.
43. Громади. Громадівство, як український народницький міф.

44. Українська політична еміграція в Європі (1920–1930-ті) – центр розвою національно-державної ідеології.
45. Значення християнізації Русі у формуванні цивілізаційної ідентичності українців.
46. Проблема «київської спадщини»: історичний контекст і сучасність.
47. Історична пам'ять про Козацьку Україну.
48. Етапи українського національно-визвольного руху.
49. Радянське поневолення України як чергова спроба зміни цивілізаційної парадигми.
50. Голодомор-геноцид 1932–1933 р. та репресії – інструменти знищення української нації.
51. Україна між двома тоталітарними режимами: боротьба з нацизмом і більшовизмом. 1939–1945 рр.
52. Соціокультурне життя в Україні 1930–1940 рр. під більшовицьким ідеологічним тиском. «Розстріляне Відродження».
53. Український рух опору 1950–1980 рр.: напрями, сутність, діяльність.
54. Лінгвоцидні практики радянської імперії в Україні за советської доби.
55. Народний Рух та його політична роль.
56. Українська діаспора як частина української нації.
57. Відновлення державності в Україні: здобутки та втрати трьох десятиліть.
58. Духовне життя України доби відновлення незалежності: «посттоталітарне», «пострадянське», «національне», «європейське».
59. Україна в російських проєктах «відновлення СРСР», розв'язання загарбницької війни проти України.
60. Військово-політичне протистояння з російською федерацією: цивілізаційний злам.

6.7. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

Питання до іспиту для заочної форми навчання

1. Проблеми цивілізаційної визначеності сучасної України.
2. Вплив Трипільської культури на формування цивілізації в Україні.
3. Кіммерійці, скіфи та сармати в українській історії, культурі та ментальності.
4. Грецькі міста-поліси на території України як вияв західної цивілізації.
5. Давні слов'яни у писемних, археологічних та фольклорно-етнографічних джерелах.
6. «Під знаком Софії»: спадщина України у європейському контексті.
7. Русь-Україна та Руське королівство в історії та історичній пам'яті українців.
8. Культурні впливи в Русі-Україні у період розвиненого Середньовіччя.
9. Русь-Україна від Середньовіччя до Ренесансу (XIII – XVI ст.)

10. Інтелектуали українського походження в культурному ландшафті Європи і України: самоідентифікація, навчання, творчий доробок.
11. Острозька академія, братські школи, єзуїтські колеґіуми.
12. Українське національне державотворення у XVII – XVIII ст.
13. Українська козацька держава: оцінки та історичне значення.
14. Протиборство Заходу і Московії: українсько-російські відносини у добу Гетьманщини.
15. Доля української державності часів «присмерку Гетьманщини».
16. Гетьманські столиці Чигирин, Батурин, Глухів.
17. Київ як центр освіти, науки, мистецтва у XVII – XVIII ст.
18. Місце України в європейській бароковій культурі.
19. «Відкриття національної спадщини» у процесі українського націєтворення: кінець XVIII – сер. XIX ст.
20. Внесок українських інтелектуалів у формування історичної пам'яті українського народу (М. Максимович, М. Костомаров, П. Куліш).
21. Західноєвропейські впливи на національну еліту Галичини (І. Вагилевич, Я. Головацький, М. Устиянович).
22. Марґіналізація, акультурація та причини подвійної лояльності українського соціуму.
23. Російський царат й український національно-визвольний рух.
24. Українська революція й відродження української державності.
25. Війни України з більшовицькою росією (1917–1923 рр.).
26. Українізація та феномен «червоного ренесансу».
27. Українська нація в боротьбі з тоталітарними режимами (1930–1940 рр.)
28. Західноукраїнські землі між двома світовими війнами: змагання за збереження національної ідентичності.
29. Україна у Другій світовій війні. Спростування рашистської монополії на «Велику перемогу».
30. «Розстріляне відродження» і «соціалістичний реалізм» та їхній вплив на формування ідентичності українців.
31. «Відлига», «застій» і «перебудова» – штучність термінів та історичний сенс процесів. «Фасад» і радянські реалії в Україні.
32. Громадівський рух української інтелігенції другої половини XIX ст. Діячі.
33. Державні символи України.
34. Значення діяльності Бориса Грінченка в історії України.
35. Значення діяльності Івана Франка в історії України.
36. Значення діяльності Тараса Шевченка в історії України.

37. Кирило-Мефодіївське товариство: пошуки українського месіанізму. Значення діяльності, діячі.
38. Місце і роль Києво-Могилянської академії в історії України.
39. Українське національне відродження: сутність, три періоди.
40. Українське козацтво: походження, розвиток, історична роль.
41. Цивілізаційна визначеність сучасної України.
42. Язичництво як світогляд і релігійна система давніх слов'ян.
43. Громади. Громадівство, як український народницький міф.
44. Українська політична еміграція в Європі (1920–1930-ті) – центр розвою національно-державної ідеології.
45. Значення християнізації Руси у формуванні цивілізаційної ідентичності українців.
46. Проблема «київської спадщини»: історичний контекст і сучасність.
47. Історична пам'ять про Козацьку Україну.
48. Етапи українського національно-визвольного руху.
49. Радянське поневолення України як чергова спроба зміни цивілізаційної парадигми.
50. Голодомор-геноцид 1932–1933 р. та репресії – інструменти знищення української нації.
51. Україна між двома тоталітарними режимами: боротьба з нацизмом і більшовизмом. 1939–1945 рр.
52. Соціокультурне життя в Україні 1930–1940 рр. під більшовицьким ідеологічним тиском. «Розстріляне Відродження».
53. Український рух опору 1950–1980 рр.: напрями, сутність, діяльність.
54. Лінгвоцидні практики радянської імперії в Україні за советської доби.
55. Народний Рух та його політична роль.
56. Українська діаспора як частина української нації.
57. Відновлення державності в Україні: здобутки та втрати трьох десятиліть.
58. Духовне життя України доби відновлення незалежності: «посттоталітарне», «пострадянське», «національне», «європейське».
59. Україна в російських проектах «відновлення СРСР», розв'язання загарбницької війни проти України.
60. Військово-політичне протистояння з російською федерацією: цивілізаційний злам.

6.8. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Рівень знань
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична картка дисципліни для денної форми навчання

Разом: 60 год. З них: лекції (14 год.), семінарські заняття (14 год.), самостійна робота (18 год.), модульний контроль (4 год.), семестровий контроль (10 год.).

Теми	Т.1	Т.2	Т.3	Т.4	Т.5	Т.6	Т.7
Змістові модулі	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			
Лекції (теми, бали)	Л.1 (1 б.)	Л.2 (1 б.)	Л.3 (1 б.)	Л.4 (1 б.)	Л.5 (1 б.)	Л.6 (1 б.)	Л.7 (1 б.)
Семінарські заняття (теми, бали)	С.1 (11 б.)	С.2 (11 б.)	С.3 (11 б.)	С.4 (11 б.)	С.5 (11 б.)	С.6 (11 б.)	С.7 (11 б.)
Самостійна робота	СР до Т 1 (5 б.)	СР до Т 2 (5 б.)	СР до Т 3 (5 б.)	СР до Т 4 (5 б.)	СР до Т 5 (5 б.)	СР до Т 6 (5 б.)	СР до Т 7 (5 б.)
Поточний контроль (вид, бали)	МКР 1 (25 балів)			МКР 2 (25 балів)			
Семестровий контроль	Екзамен (40 балів)						

8. Навчально-методична картка дисципліни для заочної форми навчання

Разом: 60 год. З них: лекції (4 год.), семінарські заняття (4 год.), самостійна робота (38 год.), модульний контроль (4 год.), семестровий контроль (10 год.).

Теми	Т.1	Т.2	Т.3	Т.4	Т.5	Т.6	Т.7
Змістові модулі	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			
Лекції (теми, бали)	Л.1 (1 б.)	-	Л.2 (1 б.)	Л.3 (1 б.)	-	Л.4 (1 б.)	-
Семінарські заняття (теми, бали)	С.1 (11 б.)	С.2 (11 б.)	-	-	С.3 (11 б.)	-	С.4 (11 б.)
Самостійна робота	СР до Т 1 (5 б.)	СР до Т 2 (5 б.)	СР до Т 3 (5 б.)	СР до Т 4 (5 б.)	СР до Т 5 (5 б.)	СР до Т 6 (5 б.)	СР до Т 7 (5 б.)
Поточний контроль (вид, бали)	МКР 1 (25 балів)			МКР 2 (25 балів)			
Семестровий контроль	Екзамен (40 балів)						

9. Рекомендовані джерела

I. Основна література

1. Грицак, Я. Нарис історії України: формування модерної української нації. XIX–XX ст. К.: Генеза, 2000. 360 с. <http://history.franko.lviv.ua/>
2. Грицак, Я. Подолати минуле: глобальна історія України. Л.: Портал, 2022.
3. Дейвіс, Норман. Європа. Історія. / Пер. з англ. П. Тарашук, О. Коваленко. Л., «Основи», 2014, 1464 с.: іл.
4. Касьянов, Г. Україна 1991–2007: нариси новітньої історії. К.: Наш час, 2008. 432 с.
5. Магочій, П.-Р. Україна: історія її земель і народів. Ужгород, 2012.
6. Плохій, С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. К., 2016. 512с. https://chtyvo.org.ua/authors/Plokhii_Serhii/Brama_Yevropy_Istoriia_Ukrainy_vid_skiiskykh_voien_do_nezalezhnosti/
7. Яковенко, Н.М. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII століття. Київ: Генеза, 1997. 380 с. <http://history.franko.lviv.ua/>
8. Internet Encyclopedia of Ukraine (IEU), hosted by the Canadian Institute of Ukrainian Studies. <http://www.encyclopediaofukraine.com/>

II. Додаткова література

1. Антропологічний код української культури і цивілізації (у двох книгах) О.О. Рафальський (керівник авторського колективу), Я.С. Калакура, В.П. Коцур, М.Ф. Юрій (науковий редактор). Київ: ІІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2020–2021. Книги 1–2.
2. Бажан, О.Г., Данилюк, Ю.З. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. XX ст.) / НАН України. Інститут історії України. К.: Рідний край, 2000.
3. Богущкий, Ю.П., Андрущенко, В.П., Безвершук, Ж.О., Новохатько, Л.М. Українська культура в європейському контексті / за ред. Ю.П. Богущкого. Київ: Знання, 2007. 679 с.
4. Бондарчук, П.М. Релігійна свідомість віруючих УРСР (1940–1980-і роки): повсякденні прояви, трансформації. К.: Інститут історії України НАН України, 2012. 322 с.
5. Бонь, О.І., Іванюк, О.Л. Історія України: підручник для студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів. Київ: Вища школа, 2015.
6. Великий терор в Україні. “Куркульська операція” 1937–1938 рр.: у 2-х частинах / Упоряд. Сергій Кокін, Марк Юнге. К.: Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2010.
7. Верига, В. Визвольні змагання України. 1914 – 1923. Львів, 1998, в 2 тт.
8. Верстюк, В.Ф. Українська Центральна Рада / В.Ф. Верстюк. К., 1997.
9. Веселова, О.М., Марочко, В.І. Голодомори на Україні 1921–1923, 1932–1933, 1946–1946 років: Злочини проти народу. К. – Нью-Йорк, 2000. 265 с.
10. Відейко, М.Ю. Шляхами трипільського світу. Київ: Наш час, 2007. 296 с.
11. Відейко, М.Ю. Нарис п’ятий. Витоки державності в історико-географічному ареалі України в прадавню добу. В: Українська державність: історико-правничі нариси. Нарис п’ятий / за заг. ред. В.А. Смолій. Київ: Юридичне видавництво «Право України», Всеукраїнська правозахисна організація «Меморіал» імені Василя Стуса, 2021. С. 118–145.
12. Володарі гетьманської булави. К., 1985.
13. Вульф, Л., Каппелер А., Леп’явко С, Кравченко В. «Поверх кордону»: концепція прикордоння як об’єкт дослідження. *Україна модерна*. 2011. №18: Пограниччя. Окраїни. Периферії.
14. Гай-Нижник, П.П. Росія проти України (1990–2016 рр.): від політики шантажу і примусу до війни на поглинання та спроби знищення / Павло Гай-Нижник. К.: «МП Леся», 2017. 332 с.

15. Гай-Нижник, П.П. УНР та ЗУНР: становлення органів влади і національне державотворення (1917–1920 рр.). К.: “ЩеК”, 2010. 304 с.
16. Гетьмани України: історичні портрети. К., 1991.
17. Гирич, І. В’ячеслав Липинський: хлібороб і жовнір (Співвідношення демократичного і консервативного в його історіософії). К., 2019. 310 с.
18. Гирич, І. Михайло Грушевський: конструктор української модерної нації. К.: Смолоскип, 2016. 840 с.
19. Гирич, І. Українська історія: через ідентичність до держави. К.: Українські пропілеї, 2021. 270 с.
20. Гирич, І. Українські інтелектуали і політична окремішність (середина XIX – початок XX ст.) / Видання друге, виправлене і доповнене. К.: Українські пропілеї, 2020. 452 с.
21. Гирич, І. Формування модерної нації. Теорія і суспільні виклики (XIX – початок XX ст.). Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2014. 109 с.
22. Голобуцький, В. Запорозьке козацтво. К., 1994.
23. Горліс-Горський, Ю. “Ми ще повернемось!”: Спогади. Повість. Поезії. Документи. Листування. Бібліотека Історичного клубу “Холодний Яр”. Київ: Історичний клуб “Холодний Яр”; Вінниця: ДП “Державна картографічна фабрика”, 2012. 432 с.
24. Горобець, В. «Волимо царя східного...»: Український Гетьманат та російська династія до і після Переяслава / В. Горобець. К., 2007.
25. Горобець, В.М. Люблінська унія та народження нової вітчизни. К., 2009.
26. Гудзяк, Б. Криза і реформа. Київська митрополія, Царгородський патріархат і генеза Берестейської унії. Львів, 2000.
27. Гунчак, Т. Україна: перша половина XX століття: нариси політичної історії. К., 1993.
28. Гуржій, О.І. Українська козацька держава у другій половині 17–18 ст.: кордони, населення, право. О.І. Гуржій. К., 1996.
29. Дзюба, І.М. Інтернаціоналізм чи русифікація? К.: Видавничий дім «КМ Academia», 1998. 276 с.
30. Директорія, Рада Народних Міністрів Української Народної Республіки. 1918–1920: Документи і матеріали: У 2 т. Київ, 2006.
31. Довженко, О.П. Сторінки Щоденника (1941–1956). К.: Вид-во гуманіт. л-ри, 2004. 384 с.
32. Донцов, Д.І. Рік 1918, Київ: Документально-художнє видання/ Упоряд.: К.Ю. Галушко. К.: Темпора, 2002. 208 с.: іл.
33. Другий зимовий похід, або Листопадовий рейд / Упорядник О. Веремійчик. К.: Видавництво імені Олени Теліги, 2006. 248 с.
34. Єсельчик, С. Імперія пам’яті. Російсько-українські стосунки в радянській історичній уяві. Київ, 2008. 304 с.
35. Єсельчик, С. Українофіли. Світ українських патріотів другої половини XIX ст. К.: КІС, 2010. 272 с.
36. Життя і діяльність Степана Бандери: документи й матеріали / Редактор і упорядник Микола Посівнич. Тернопіль: Астон, 2008. 448 с., іл.
37. Зайцев, О. Український інтегральний націоналізм (1920–1930-ті роки): Нариси інтелектуальної історії. К., 2013.
38. Залізняк, Л. Україна в колі світових цивілізацій. К., 2006.
39. Залізняк, Л.Л. Нариси стародавньої історії України. К., 1994.
40. Історія української культури: у 5 т. / Б. Є. Патон (голов. ред.); НАН України. К.: Наукова думка, 2001. Т. 4, кн. 2: Історія української культури другої половини XIX століття. 2005. 1296 с.
41. Історія української культури: у 5 т. / Б. Є. Патон (голов. ред.); НАН України. К.: Наукова думка, 2001. Т. 1: Історія культури давнього населення України. 2001. 1135 с.
42. Історія української культури: у 5 т. / Б. Є. Патон (голов. ред.); НАН України. К.: Наукова думка, 2001. Т. 3: Українська культура другої половини XVII – XVIII століть. 2003. 845 с.
43. Калакура, Я.С., Рафальський, О.О., Юрій М.Ф. Українська культура: цивілізаційний вимір. Київ.: ППІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2015. 496 с.
44. Кінан, Е. Російські історичні міфи. К.: Критика, 2001.

45. Когут, З. Російський централізм і українська автономія. Ліквідація Гетьманщини. 1760–1830. К., 1996.
46. Конгрес Українських Націоналістів 1929 р.: Документи і матеріали / Упоряд. В. Муравський; НАН України. ЛНБ ім. В. Стефаника; Центр досліджень визвольного руху. Львів, 2006. 420 с.
47. Косик, В. Україна і Німеччина в Другій світовій війні. Париж; Нью-Йорк; Львів, 1993. 660 с.
48. Кривошея, В.В. Козацька еліта Гетьманщини. К., 2008.
49. Крижицький, С.А., Зубар, В.М. Античні держави Північного Причорномор'я. В: Україна: хронологія розвитку. Від первісності до пізньої античності. Київ, 2007.
50. Куромія, Г. Свобода і терор у Донбасі: Українсько-російське прикордоння, 1870–1990-і роки. К. Видавництво Соломії Павличко "Основи", 2002. 510 с.
51. Липинський, В. Україна на переломі. 1657–1659: замітки до історії українського державного будівництва в XVII ст. К., 1997.
52. Лисяк-Рудницький, І. Історичні есе: у 2 т. К., 1994.
53. Літопис руський. Переклад з давньоруської, передмова Л. Є. Махновця. Київ: Дніпро, 1989.
54. Магочій, П.-Р. Україна: історія її земель і народів. Ужгород, 2012.
55. Мірчук, П. Українська повстанська армія: 1942–1952. Львів, 1991.
56. Нариси повсякденного життя радянської України в добу непу (1921–1928 рр.): Колективна монографія/ Відп. ред. С.В. Кульчицький: В 2 ч. Ч 1. К.: Інститут історії України НАН України, 2009. 445 с.; Ч 2. К.: Інститут історії України НАН України, 2010. 382 с.
57. Обертас, О. Український самвидав: літературна критика та публіцистика (1960-і - початок 1970-х років) / Передм. М. Коцюбинської; післям. О. Зінкевича. К.: Смолоскип, 2010. 300 с.
58. Оглоблин, О. Гетьман Іван Мазепа та його доба. К.; Л.; Нью-Йорк; Париж; Торонто, 2001.
59. Павленко, Ю. Історія світової цивілізації. 2 вид. К., 2000. 358 с.
60. Патриляк, І.К., Боровик, М.А. Україна в роки Другої світової війни: спроба нового концептуального погляду. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2010. 590 с.
61. Плохій, Сергій. Козацький міф. Історія та націєтворення в епоху імперій / Авториз. пер. з англ. Миколи Климчука. К.: Laurus, 2013. 440 с.: 40 іл.
62. Повеєнна Україна: нариси соціальної історії (друга половина 1940-х – середина 1950-х рр.). У 2-х книгах, 3-х частинах. Кн. 1, ч. 1-2 / Відп. ред. В.М. Даниленко. Київ: Інститут історії України НАН України, 2010. 351 с.
63. Політичні протести й інакодумство в Україні (1960-1990): Документи і матеріали / Упор. В.М. Даниленко. К.: Смолоскип, 2013. 736 с.
64. Польща та Україна у тридцятих – сорокових роках ХХ століття. Невідомі документи з архівів спеціальних служб. Том 8. Великий Терор. Польська операція 1937–1938. Ч. 2. Варшава – Київ, 2010. 1983 с.
65. Попович, М.В. Нарис історії культури України. К.: АртЕк, 2001. 728 с.: іл.
66. Попович, М.В. Червоне століття. К.: АртЕк, 2005. 888 с.
67. Реєнт, О.П. Україна в імперську добу (XIX – початок ХХ ст.). К., 2003.
68. Роготченко, О.О. Соціалістичний реалізм і тоталітаризм. К., 2007.
69. Русначенко, А.М. Національно-визвольний рух в Україні середина 1950-х - початок 1990-х років. К.: Вид-во ім. Олени Теліги, 1998. 720 с.
70. Русначенко, А.М. Народ збурений: нац.-визвол. рух в Україні й нац. рухи опору в Білорусії, Литві, Латвії, Естонії у 1940-50-х роках. Київ: Пульсари, 2002. 518 с.: іл.
71. Русначенко, А. Від імперії – до України. К., 2009.
72. Сас П.М. Політична культура українського суспільства (кінець XVI – перша половина XVII ст.). К., 1998.
73. Смолій, В.А. Степанков, В.С. Богдан Хмельницький. К., 2003.
74. Соціальні трансформації в Україні: пізній сталінізм і хрущовська доба: Колективна монографія / Відп. ред. В.М. Даниленко; ред.-упоряд. Н.О. Лаас. Київ: Інститут історії України НАН України, 2015. 698 с.
75. Таїрова-Яковлева, Т. Іван Мазепа і Російська імперія: історія «зради». К., 2013.

76. Україна у ХХ столітті: Збірник документів і матеріалів (1900–2000). / Упоряд. А.Г. Слюсаренко та ін. К., 2000.
77. Українська повстанська армія. Історія нескорених. Львів, 2007. 352 с.
78. Українське мистецтво: навчальний посібник: у 3-х частинах / Д. П. Крвавич, В. А. Овсійчук, С. О. Черепанова. Ч. 1 Львів : Світ, 2003. 256 с.
79. Чорнобиль. Документи Оперативної групи ЦК КПУ (1986–1988) / Упоряд.: О. В. Бажан, О. Г. Бажан, Г. В. Боряк, С. І. Власенко. К.: Інститут історії України НАН України, Центральний державний архів громадських об'єднань України, 2017. 830 с.
80. Шаповал, Ю.І. Україна 20–50-х років – сторінки ненаписаної історії. К., 1993.
81. Шпорлюк, Р. Імперія та нації: з історичного досвіду України, Росії, Польщі та Білорусі. К., 2000.
82. Щербак, В. Історія Запорозької Січі» / у співавт. К.: Арій, 2015. 240 с.
83. Щербак, В. Українське козацтво: формування соціального стану (друга половина XV – середина XVII ст.)». К.: Видавничий дім «КМ Академія», 2006. 296 с.
84. Яковенко, Н. Паралельний світ. Дослідження з історії уявлень та ідей в Україні XVI–XVII ст. К., 2002.
85. Ярослав Мудрий та його доба: тисячолітній досвід українського державотворення / редкол.: Огнев'юк В. О., Александрова О. С., Андреев В. М., Додонов Р. О. Київ, 2019.

III. Інтернет – джерела

1. *Громадський просвітницький проект «ЛІКБЕЗ. Історичний фронт».*
2. *Ізборник. Історія України IX – XVIII ст. Першоджерела та інтерпретації: літописи, історія, мовознавство, давня українська література, політологія, літературознавство, граматики та лексикони, історичні мапи.*
3. *Козацтво XV–XXI ст. Історія українського козацтва.*
4. *Локальна історія.*
5. *Київські історії.*
6. *Відлуння віків.*

IV. Англомовна література

1. Bilousko O., M. Popovych M. Ukraine: Nature. Traditions. Culture. Kyiv, 2021.
2. Franklin, Simon and Shepard, Jonathon. The Emergence of Rus, 750-1200. (Longman History of Russia, general editor Harold Shukman.) Longman, London, 2006. 472 p.
3. Hamm, M.F. Kiev. A Portrait, 1800–1917. Princeton: Princeton University Press, 2003. 304p.
4. Leone, Federica. Kyiv: Saint-Sophia Cathedral and Related Monastic Buildings, Kyiv-Pechersk Lavra. <https://whc.unesco.org/en/list/527>.
5. Magocsi, P.R. A History of Ukraine. Seattle, Wash.: Univ. of Washington Press, 1996. 2010.
6. Meir, N. Kiev, Jewish Metropolis: A History, 1859–1914 (The Modern Jewish Experience). Bloomington: Indiana University Press, 2010. 424 p.
7. Subtelny O. Ukraine: A History. Toronto: 1995.

8. The people of Ukraine and Ukrainians abroad.
<https://www.encyclopediaofukraine.com/People.asp>

9. Toynbee, A.J. Civilization on Trial. Oxford University Press, New York, 1948.

10. Internet Encyclopedia of Ukraine (IEU), hosted by the Canadian Institute of Ukrainian Studies: Culture. History. Land. Art. Literature.

11. Wilson, Andrew. The Ukrainians. Unexpected Nation. Yale Nota Bene: Yale University Press, 2002.

ДОДАТКИ

ЗМІСТ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

СЕМІНАРИ З ІСТОРИЧНИХ СТУДІЙ КУРСУ «УКРАЇНСЬКІ СТУДІЇ»

для студентів денної форми навчання

Семінар 1

Давня історія України як підґрунтя її сьогодення

1. Проблеми цивілізаційної визначеності сучасної України.
2. Вплив Трипільської культури на формування цивілізації в Україні.
3. Кіммерійці, скіфи та сармати в українській історії, культурі та ментальності.
4. Грецькі міста-поліси на території України як вияв західної цивілізації.
5. Давні слов'яни у писемних, археологічних та фольклорно-етнографічних джерелах.

Віртуальна тематична екскурсія у Музей історичних коштовностей (Скарбницю Національного музею історії України) «Світ мистецтва кіммерійців, скіфів, сарматів».

Література до теми:

- Бонь О.І., Іванюк О.Л. Історія України: підручник для студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів. Київ: Вища школа, 2015.
- Відейко М. Ю. Шляхами трипільського світу. Київ: Наш час, 2007. 296 с.
- Відейко М.Ю. Нарис п'ятий. Витоки державності в історико-географічному ареалі України в прадавню добу. В: Українська державність: історико-правничі нариси. Нарис п'ятий / за заг. ред. В.А. Смолій. Київ: Юридичне видавництво «Право України», Всеукраїнська правозахисна організація «Меморіал» імені Василя Стуса, 2021. С. 118-145.
- Дейвіс Норман. Європа. Історія. / Пер. з англ. П. Таращук, О. Коваленко. Л., «Основи», 2014, 1464 с.: іл.
- Залізник Л. Україна в колі світових цивілізацій. К., 2006.
- Історія української культури: у 5 т. /Б.Є. Патон (голов. ред.); НАН України. К.: Наукова думка, 2001. Т.1: Історія культури давнього населення України. 2001. 1135с.
- Калакура Я.С. Українська культура: цивілізаційний вимір /Я.С. Калакура, О.О. Рафальський, М.Ф. Юрій. К.: ПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2015. 496с.
- Крижицький С.А., Зубар В.М. Античні держави Північного Причорномор'я. В: Україна: хронологія розвитку. Від первісності до пізньої античності. Київ, 2007.
- Магочій П.-Р. Україна : історія її земель і народів. Ужгород, 2012.
- Попович М.В. Нарис історії культури України. К. : АртЕк, 2001.728 с. : іл. 728 с. : іл.
- Павленко Ю. Історія світової цивілізації. 2 вид. К., 2000. 358 с.
- Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. К., 2016. 512 с.
- Andrew Wilson. The Ukrainians. The Ukrainians. Unexpected Nation. Yale Nota Bene: Yale University Press, 2002.

Семинар 2

«Під знаком Софії»: спадщина України у європейському контексті. Русь–Україна від Середньовіччя до Ренесансу (XIII – XVI ст.)

«Під знаком Софії»: спадщина України у європейському контексті

- 1) Русь-Україна та Руське королівство в історії та історичній пам'яті українців.
- 2) Християнізація Русі як цивілізаційний вибір.
- 3) Культурні впливи в Русі-Україні у період розвиненого Середньовіччя.
- 4) Розквіт духовності: “талановиті учні видатних вчителів”.

Русь-Україна від Середньовіччя до Ренесансу (XIII – XVI ст.)

- 1) Спроби зберегти свою особливість в умовах політичної домінації Польського королівства.
- 2) Український вимір литовсько-польської спадщини.
- 3) Інтелектуали українського походження в культурному ландшафті Європи і України: самоідентифікація, навчання, творчий доробок. Острозька академія, братські школи, єзуїтські колегіуми.
- 4) Український Ренесанс: пошук тяглості в ідеології та культурі.

Віртуальна тематична екскурсія в Музей книги і друкарства України «Світ української книги».

Література до теми:

- Дейвіс, Норман. Європа. Історія. / Пер. З англ. П. Таращук, О. Коваленко. Л.: «Основи», 2014, 1464 с.: іл.
- Історія української культури : у 5 т. / Б. Є. Патон (голов. ред.) ; НАН України. К.: Наукова думка, 2001. Т. 1: Історія культури давнього населення України. 2001. 1135 с.
- Калакура Я. С. Українська культура: цивілізаційний вимір / Я. С. Калакура, О. О. Рафальський, М. Ф. Юрій. К.: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2015. 496 с.
- Літопис руський. Переклад з давньоруської, передмова Л. Є. Махновця. Київ: Дніпро, 1989.
- Магочій П.-Р. Україна : історія її земель і народів. Ужгород, 2012.
- Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. К., 2016. 512 с.
- Попович М. В. Нарис історії культури України. К. : АртЕк, 2001. 728 с. : іл.
- Українське мистецтво: навчальний посібник: у 3-х частинах / Д. П. Крвавич, В. А. Овсійчук, С. О. Черепанова. Ч. 1 Львів : Світ, 2003. 256 с.
- Українське мистецтво: навчальний посібник: у 3-х частинах / Д. П. Крвавич, В. А. Овсійчук, С. О. Черепанова. Ч. 2. Львів: Світ, 2004. 268 с.
- Яковенко Н.М. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII століття. Київ: Генеза, 1997. 380 с.
- Ярослав Мудрий та його доба: тисячолітній досвід українського державотворення / редкол.: Огнев'юк В. О., Александрова О. С., Андрєєв В. М., Додонов Р. О. Київ, 2019.
- Andrew Wilson. The Ukrainians. Unexpected Nation. Yale Nota Bene: Yale University Press, 2002.
- Franklin, Simon and Shepard, Jonathon, The Emergence of Rus, 750-1200. (Longman History of Russia, general editor Harold Shukman.) Longman, London, 2006. 472 p.

Семінар 3

Українське національне державотворення у XVII – XVIII ст.

1. Українська козацька держава: оцінки та історичне значення.
2. Протиборство Заходу і Московії: українсько-російські відносини у добу Гетьманщини.
3. Доля української державності часів «присмерку Гетьманщини».
4. Гетьманські столиці. Київ як центр освіти, науки, мистецтва.
5. Місце України в європейській бароковій культурі.

Віртуальна тематична екскурсія в Музею гетьманства «Світ українських гетьманів».

Література до теми:

- Вульф Л, Каппелер А., Леп'явко С, Кравченко В. «Поверх кордону»: концепція прикордоння як об'єкт дослідження. *Україна модерна*. 2011. №18: Пограниччя. Окраїни. Периферії.
- Грицак Я. Подолати минуле: глобальна історія України. Л.: Портал, 2022.
- Дейвіс, Норман. Європа. Історія. / Пер. З англ. П. Таращук, О. Коваленко. Л., «Основи», 2014, 1464 с.: іл.
- Історія української культури: у 5 т. / Б. Є. Патон (голов. ред.); НАН України. К.: Наукова думка, 2001. Т. 3: Українська культура другої половини XVII – XVIII століть. 2003. 845 с.
- Калакура Я. С. Українська культура: цивілізаційний вимір / Я. С. Калакура, О. О. Рафальський, М. Ф. Юрій. К.: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2015. 496 с.
- Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності / Пер. з англ. Р. Клочко. Харків, 2016. 496 с.
- Плохій, Сергій. Козацький міф. Історія та націєтворення в епоху імперій / Авториз. пер. з англ. Миколи Климчука. К.: Laurus, 2013. 440 с.: 40 іл.
- Попович М. В. Нарис історії культури України. К.: АртЕк, 2001. 728 с.: іл.
- Щербак В. Українське козацтво: формування соціального стану (друга половина XV–середина XVII ст.). К.: Видавничий дім «КМ Академія», 2006. 296 с.
- Щербак В. Історія Запорозької Січі / у співавт. К.: Арій, 2015. 240 с.
- Andrew Wilson. The Ukrainians. Unexpected Nation. Yale Nota Bene: Yale University Press, 2002

Семінар 4

«Відкриття національної спадщини» у процесі українського націєтворення: кінець XVIII – сер. XIX ст.

1. Формотворчі ідеї для постання української нації: український і європейський вимір.
2. Внесок українських інтелектуалів у формування історичної пам'яті українського народу (М. Максимович, М. Костомаров, П. Куліш).
3. Західноєвропейські впливи на національну еліту Галичини (І. Вагилевич, Я. Головацький, М. Устиянович).
4. Боротьба національних ідей на теренах України. Конструктивні і деструктивні міфи (козацький міф, Переяславська легенда, легенда Люблінської унії).
5. Спільності і відмінності національного відродження України і країн Центрально-Східної Європи в добу романтизму.

Віртуальна тематична екскурсія в Національний музей Тараса Шевченка «Світ українського генія».

Література до теми:

- Богуцький Ю.П., Андрущенко В.П., Безвершук Ж.О., Новохатько Л.М. Українська культура в європейському контексті /за ред. Ю.П. Богуцького. Київ: Знання, 2007. 679 с.
- Гирич І. Українська історія: через ідентичність до держави. К.: Українські пропілеї, 2021. 270 с.
- Гирич І. Формування модерної нації. Теорія і суспільні виклики (XIX – початок XX ст.). Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2014. 109 с.
- Грицак, Я. Нарис історії України: формування модерної української нації. XIX–XX ст. К.: Генеза, 2000. 360 с.
- Грицак Я. Подолати минуле: глобальна історія України. Л.: Портал, 2022.
- Дейвіс Н. Європа. Історія. / Пер. з англ. П. Таращук, О. Коваленко. Л.: «Основи», 2014, 1464 с.: іл.
- Єкельчик С. Українофіли. Світ українських патріотів другої половини XIX ст. К.: КІС, 2010. 272 с.
- Історія української культури : у 5 т. / Б.Є. Патон (голов. ред.); НАН України. К.: Наукова думка, 2001. Т. 4, кн. 2: Історія української культури другої половини XIX століття. 2005. 1296 с.
- Калакура Я.С. Українська культура: цивілізаційний вимір /Я.С. Калакура, О.О. Рафальський, М.Ф. Юрій. К. : ПІЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2015. 496 с.
- Магочій П.-Р. Україна: історія її земель і народів. Ужгород, 2012.
- Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності / Пер. з англ. Р. Клочко. Харків, 2016. 496 с.
- Плохій, Сергій. Козацький міф. Історія та націєтворення в епоху імперій / Авториз. пер. з англ. Миколи Климчука. К.: Laugus, 2013. 440 с.: 40 іл.
- Ясь О. Історик і стиль. Визначні постаті українського історіописання у світлі культурних епох (початок XIX – 80–ті роки XX ст.): Монографія: У 2 ч. /за ред. В.А. Смолія. К.: НАН України. Ін-т історії України, 2014. Ч. 1. 587 с.
- Ясь О. Історик і стиль. Визначні постаті українського історіописання у світлі культурних епох (початок XIX – 80–ті роки XX ст.): Монографія: У 2 ч. /за ред. В.А. Смолія. К.: НАН України. Ін-т історії України, 2014. Ч. 2. 650 с.
- Hamm M.F. Kiev. A Portrait, 1800–1917. Princeton: Princeton University Press, 2003. 304 p.
- Meir N. Kiev, Jewish Metropolis: A History, 1859–1914 (The Modern Jewish Experience). Bloomington: Indiana University Press, 2010. 424 p.

Семинар 5

На шляху до національного самоусвідомлення: др. пол XIX – поч XX ст.

1. Маргіналізація, акультурація та причини подвійної лояльності українського соціуму.
2. Російський царат й український національно-визвольний рух.
3. Мова як важіль імперського впливу на розгортання культурно-національного руху.
4. Українська культура в протидії імперській національній політиці.

Віртуальна тематична екскурсія у Національний художній музей України.

Література до теми:

Богущий Ю.П., Андрущенко В.П., Безвершук Ж.О., Новохатько Л.М. Українська культура в європейському контексті /за ред. Ю.П. Богущого. Київ: Знання, 2007. 679 с.

Гирич І. Михайло Грушевський: конструктор української модерної нації. К.: Смолоскип, 2016. 840 с.

Гирич І. Українська історія: через ідентичність до держави. К.: Українські пропілеї, 2021. 270 с.

Гирич І. Українські інтелектуали і політична окремішність (середина XIX – початок XX ст.) /Видання друге, виправлене і доповнене. К.: Українські пропілеї, 2020. 452 с.

Гирич І. Формування модерної нації. Теорія і суспільні виклики (XIX – початок XX ст.). Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2014. 109 с.

Грицак, Я. Нарис історії України: формування модерної української нації. XIX–XX ст. К.: Генеза, 2000. 360 с.

Грицак Я. Подолати минуле: глобальна історія України. Л.: Портал, 2022.

Дейвіс Н. Європа. Історія. / Пер. з англ. П. Таращук, О. Коваленко. Л.: «Основи», 2014, 1464 с.: іл.

Єсельчик С. Українофіли. Світ українських патріотів другої половини XIX ст. К.: КІС, 2010. 272 с.

Історія української культури : у 5 т. / Б.Є. Патон (голов. ред.); НАН України. К.: Наукова думка, 2001. Т. 4, кн. 2: Історія української культури другої половини XIX століття. 2005. 1296 с.

Калакура Я.С. Українська культура: цивілізаційний вимір /Я.С. Калакура, О.О. Рафальський, М.Ф. Юрій. К. : ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2015. 496 с.

Магочій П.-Р. Україна: історія її земель і народів. Ужгород, 2012.

Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності / Пер. з англ. Р. Клочко. Харків, 2016. 496 с.

Плохій, Сергій. Козацький міф. Історія та націєтворення в епоху імперій / Авториз. пер. з англ. Миколи Климчука. К.: Laurus, 2013. 440 с.: 40 іл.

Ясь О. Історик і стиль. Визначні постаті українського історіописання у світлі культурних епох (початок XIX – 80–ті роки XX ст.): Монографія: У 2 ч. /за ред. В.А. Смолія. К.: НАН України. Ін–т історії України, 2014. Ч. 1. 587 с.

Ясь О. Історик і стиль. Визначні постаті українського історіописання у світлі культурних епох (початок XIX – 80–ті роки XX ст.): Монографія: У 2 ч. /за ред. В.А. Смолія. К.: НАН України. Ін–т історії України, 2014. Ч. 2. 650 с.

Hamm M.F. Kiev. A Portrait, 1800–1917. Princeton: Princeton University Press, 2003. 304 p.

Meir N. Kiev, Jewish Metropolis: A History, 1859–1914 (The Modern Jewish Experience). Bloomington: Indiana University Press, 2010. 424 p.

Семинар 6

Україна у горнилі війн, революцій в першій третині ХХ ст. Українська нація в боротьбі з тоталітарними режимами (1930–1940 рр.)

Україна у горнилі війн, революцій в першій третині ХХ ст.

- 1) Українська революція й відродження української державності. Досвід однієї незасвоєної суспільної практики.
- 2) Війни України з більшовицькою росією (1917–1923 рр.).
- 3) Українізація та феномен «червоного ренесансу».
- 4) Західноукраїнські землі в умовах повоєнних реалій.

Українська нація в боротьбі з тоталітарними режимами (1930–1940 рр.)

- 1) Радянізація усіх сфер життя в Україні 1930-х рр.
- 2) Західноукраїнські землі між двома світовими війнами: змагання за збереження національної ідентичності.
- 3) Україна у Другій світовій війні. Спростування рашистської монополії на «Велику перемогу».
- 4) «Розстріляне відродження» і «соціалістичний реалізм» та їхній вплив на формування ідентичності українців.

Віртуальна тематична екскурсія у Національного музею історії України «Історія моєї Батьківщини – історія мого роду».

Література до теми:

- Бондарчук П. М. Релігійна свідомість віруючих УРСР (1940–1980-і роки): повсякденні прояви, трансформації. К.: Інститут історії України НАН України, 2012. 322 с.
- Великий терор в Україні. “Куркульська операція” 1937–1938 рр.: у 2-х частинах / Упоряд. Сергій Кокін, Марк Юнге. К.: Вид. дім “Киево-Могилянська академія”, 2010.
- Веселова О. М., Марочко В. І. Голодомори на Україні 1921–1923, 1932–1933, 1946–1946 років: Злочини проти народу. К. – Нью-Йорк, 2000. 265 с.
- Гай-Нижник П.П. УНР та ЗУНР: становлення органів влади і національне державотворення (1917–1920 рр.). К.: “ЩеК”, 2010. 304 с.
- Гирич І. В’ячеслав Липинський: хлібороб і жовнір (Співвідношення демократичного і консервативного в його історіософії). К., 2019. 310 с.
- Горліс-Горський Ю. “Ми ще повернемось!”: Спогади. Повість. Поезії. Документи. Листування. Бібліотека Історичного клубу “Холодний Яр”. Київ: Історичний клуб “Холодний Яр”; Вінниця: ДП “Державна картографічна фабрика”, 2012. 432 с.
- Грицак Я. Подолати минуле: глобальна історія України. Л.: Портал, 2022.
- Директорія, Рада Народних Міністрів Української Народної Республіки. 1918–1920: Документи і матеріали: У 2 т. Київ, 2006.
- Довженко О. П. Сторінки Щоденника (1941–1956). К.: Вид-во гуманіт. л-ри, 2004. 384 с.
- Донцов Д.І. Рік 1918, Київ: Документально-художнє видання/ Упоряд.: К.Ю. Галушко. К.: Темпора, 2002. 208 с.: іл.
- Другий зимовий похід, або Листопадовий рейд /Упорядник О. Веремійчик. К.: Видавництво імені Олени Теліги, 2006. 248 с.
- Скельчик С. Імперія пам’яті. Російсько-українські стосунки в радянській історичній уяві. Київ, 2008. 304 с.

Життя і діяльність Степана Бандери: документи й матеріали / Редактор і упорядник Микола Посівнич. Тернопіль: Астон, 2008. 448 с., іл.

Зайцев О. Український інтегральний націоналізм (1920–1930-ті роки): Нариси інтелектуальної історії. К., 2013.

Калакура Я.С. Українська культура: цивілізаційний вимір / Я.С. Калакура, О.О. Рафальський, М.Ф. Юрій. К.: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2015. 496 с.

Касьянов Г. Незгодні: Українська інтелігенція в русі опору 1960–80-х рр. К.: Либідь, 1995. 224с.

Конгрес Українських Націоналістів 1929 р.: Документи і матеріали / Упоряд. В. Муравський; НАН України. ЛНБ ім. В. Стефаника; Центр досліджень визвольного руху. Львів, 2006. 420с.

Косик В. Україна і Німеччина в Другій світовій війні. Париж; Нью-Йорк; Львів, 1993. 660 с.

Куромія Г. Свобода і терор у Донбасі: Українсько-російське прикордоння, 1870–1990-і роки. К. Видавництво Соломії Павличко “Основи”, 2002. 510 с.

Нариси повсякденного життя радянської України в добу непу (1921–1928 рр.): Колективна монографія/ Відп. ред. С.В. Кульчицький: В 2 ч. Ч 1. К.: Інститут історії України НАН України, 2009. 445 с.; Ч 2. К.: Інститут історії України НАН України, 2010. 382 с.

Патриляк І.К., Боровик М.А. Україна в роки Другої світової війни: спроба нового концептуального погляду. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2010. 590 с.

Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності / Пер. з англ. Р. Клочко. Харків, 2016. 496 с.

Польща та Україна у тридцятих – сорокових роках ХХ століття. Невідомі документи з архівів спеціальних служб. Том 8. Великий Терор. Польська операція 1937–1938. Ч. 2. Варшава – Київ, 2010. 1983 с.

Попович М. В. Червоне століття. К.: АртЕк, 2005. 888 с.

Роготченко О.О. Соціалістичний реалізм і тоталітаризм. К., 2007.

Русначенко А. Від імперії – до України. К., 2009.

Українська повстанська армія. Історія нескорених. Львів, 2007. 352 с.

Семінар 7

Україна від тоталітаризму до розкладу системи (1950–1980 рр.). Україна 1990 – 2020 рр.: у цивілізаційному геополітичному розломі

Україна від тоталітаризму до розкладу системи (1950–1980 рр.)

- 1) «Відлига», «застій» і «перебудова» – штучність термінів та історичний сенс процесів. «Фасад» і радянські реалії в Україні.
- 2) Постаті суперечливої доби.
- 3) Шістдесятництво і дисидентський рух в Україні та Росії: світоглядні відмінності.
- 4) Суперечливі явища в соціокультурному бутті 1970–1980 рр.: офіціоз і андеграунд.

Україна 1990 – 2020 рр.: у цивілізаційному геополітичному розломі

1. Державотворчі процеси в незалежній Україні: «перемоги» і «поразки».
2. Незавершені українські революції 1990-2014 рр. Консолідація української політичної нації довкола європейського вибору.
3. Рашизм, його витoki і сутність. Оформлення ідеології сучасного рашизму.
4. Російсько-українська війна 2014-202? рр.
5. Україна: проекція майбутнього (написати есе).

Віртуальна тематична екскурсія у Національний музей декоративно-прикладного мистецтва України.

Література до теми:

- Бажан О.Г., Данилюк Ю.З. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.) / НАН України. Інститут історії України. К.: Рідний край, 2000.
- Бондарчук П. М. Релігійна свідомість віруючих УРСР (1940–1980-і роки): повсякденні прояви, трансформації. К.: Інститут історії України НАН України, 2012. 322 с.
- Гай-Нижник П. П. Росія проти України (1990–2016 рр.): від політики шантажу і примусу до війни на поглинання та спроби знищення / Павло Гай-Нижник. К.: «МП Леся», 2017. 332 с.
- Грицак Я. Подолати минуле: глобальна історія України. Л.: Портал, 2022.
- Дзюба І. М. Інтернаціоналізм чи русифікація? К.: Видавничий дім «КМ Academia», 1998. 276с.
- Довженко О. П. Сторінки Щоденника (1941–1956). К.: Вид-во гуманіт. л-ри, 2004. 384 с.
- Єсельчик С. Імперія пам'яті. Російсько-українські стосунки в радянській історичній уяві. Київ, 2008. 304 с.
- Касьянов Г. Незгодні: Українська інтелігенція в русі опору 1960–80-х рр. К.: Либідь, 1995. 224с.
- Касьянов Г. Україна 1991–2007: нариси новітньої історії. К.: Наш час, 2008. 432 с.
- Куромія Г. Свобода і терор у Донбасі: Українсько-російське прикордоння, 1870–1990-і роки. К. Видавництво Соломії Павличко “Основи”, 2002. 510 с.
- Магочій П.-Р. Україна: історія її земель і народів. Ужгород, 2012.
- Обертас О. Український самвидав: літературна критика та публіцистика (1960-і – початок 1970-х років) / Передм. М. Коцюбинської; післям. О. Зінкевича. К.: Смолоскип, 2010. 300 с.
- Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. К., 2016. 512с.
- Русначенко А. Від імперії – до України. К., 2009.
- Чорнобиль. Документи Оперативної групи ЦК КПУ (1986–1988) / Упоряд.: О. В. Бажан, О. Г. Бажан, Г. В. Боряк, С. І. Власенко. К.: Інститут історії України НАН України, Центральний державний архів громадських об'єднань України, 2017. 830 с.

**СЕМІНАРИ З ІСТРИЧНИХ СТУДІЙ
КУРСУ «УКРАЇНСЬКІ СТУДІЇ»
для студентів заочної форми навчання**

Семінар 1

***Україна у світовому цивілізаційному процесі: від давніх часів до
ранньомодерної доби***

1. Давня історія України як підґрунтя її сьогодення

- 1) Проблеми цивілізаційної визначеності сучасної України.
- 2) Вплив Трипільської культури на формування цивілізації в Україні.
- 3) Кіммерійці, скіфи та сармати в українській історії, культурі та ментальності.
- 4) Грецькі міста-поліси на території України як вияв західної цивілізації.
- 5) Давні слов'яни у писемних, археологічних та фольклорно-етнографічних джерелах.

2. «Під знаком Софії»: спадщина України у європейському контексті.

- 1) Русь-Україна та Руське королівство в історії та історичній пам'яті українців.
- 2) Християнізація Русі як цивілізаційний вибір.
- 3) Культурні впливи в Русі-Україні у період розвиненого Середньовіччя.
- 4) Розквіт духовності: “талановиті учні видатних вчителів”.

3. Русь-Україна від Середньовіччя до Ренесансу (XIII – XVI ст.)

- 1) Спроби зберегти свою особливість в умовах політичної домінації Польського королівства.
- 2) Український вимір литовсько-польської спадщини.
- 3) Інтелектуали українського походження в культурному ландшафті Європи і України: самоідентифікація, навчання, творчий доробок. Острозька академія, братські школи, єзуїтські колегіуми.
- 4) Український Ренесанс: пошук тяглості в ідеології та культурі.

4. Українське національне державотворення у XVII – XVIII ст.

- 1) Українська козацька держава: оцінки та історичне значення.
- 2) Протиборство Заходу і Московії: українсько-російські відносини у добу Гетьманщини.
- 3) Доля української державності часів «присмерку Гетьманщини».
- 4) Гетьманські столиці. Київ як центр освіти, науки, мистецтва.
- 5) Місце України в європейській бароковій культурі.

***Віртуальна тематична екскурсія у Музей історичних коштовностей (Скарбницю
Національного музею історії України) «Світ мистецтва кіммерійців, скіфів, сарматів».***

Література до теми:

- Богуцький Ю.П., Андрущенко В.П., Безвершук Ж.О., Новохатько Л.М. Українська культура в європейському контексті /за ред. Ю.П. Богуцького. Київ: Знання, 2007. 679 с.
- Бонь О.І., Іванюк О.Л. Історія України: підручник для студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів. Київ: Вища школа, 2015.
- Відейко М. Ю. Шляхами трипільського світу. Київ: Наш час, 2007. 296 с.
- Відейко М.Ю. Нарис п'ятий. Витоки державності в історико-географічному ареалі України в прадавню добу. В: Українська державність: історико-правничі нариси. Нарис п'ятий / за заг. ред. В.А. Смолій. Київ: Юридичне видавництво «Право України», Всеукраїнська правозахисна організація «Меморіал» імені Василя Стуса, 2021. С. 118-145.
- Вульф Л, Каппелер А., Леп'явко С, Кравченко В. «Поверх кордону»: концепція прикордоння як об'єкт дослідження. Україна модерна. 2011. №18: Пограниччя. Окраїни. Периферії.
- Гирич І. Михайло Грушевський: конструктор української модерної нації. К.: Смолоскип, 2016. 840 с.

- Гирич І. Українська історія: через ідентичність до держави. К.: Українські пропілеї, 2021. 270 с.
- Гирич І. Українські інтелектуали і політична окремішність (середина XIX – початок XX ст.) / Видання друге, виправлене і доповнене. К.: Українські пропілеї, 2020. 452 с.
- Гирич І. Формування модерної нації. Теорія і суспільні виклики (XIX – початок XX ст.). Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2014. 109 с.
- Грицак Я. Подолати минуле: глобальна історія України. Л.: Портал, 2022.
- Дейвіс Н. Європа. Історія. / Пер. З англ. П. Тарашук, О. Коваленко. Л.: «Основи», 2014, 1464 с.: іл.
- Єкельчик С. Українофіли. Світ українських патріотів другої половини XIX ст. К.: КІС, 2010. 272 с.
- Залізник Л. Україна в колі світових цивілізацій. К., 2006.
- Історія української культури : у 5 т. / Б. Є. Патон (голов. ред.) ; НАН України. К.: Наукова думка, 2001. Т. 1: Історія культури давнього населення України. 2001. 1135 с.
- Історія української культури : у 5 т. / Б.Є. Патон (голов. ред.); НАН України. К.: Наукова думка, 2001. Т. 4, кн. 2: Історія української культури другої половини XIX століття. 2005. 1296 с.
- Історія української культури: у 5 т. / Б. Є. Патон (голов. ред.); НАН України. К.: Наукова думка, 2001. Т. 3: Українська культура другої половини XVII – XVIII століть. 2003. 845 с.
- Калакура Я.С. Українська культура: цивілізаційний вимір /Я.С. Калакура, О.О. Рафальський, М.Ф. Юрій. К.: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2015. 496 с.
- Крижицький С.А., Зубар В.М. Античні держави Північного Причорномор'я. В: Україна: хронологія розвитку. Від первісності до пізньої античності. Київ, 2007.
- Літопис руський. Переклад з давньоруської, передмова Л. Є. Махновця. Київ: Дніпро, 1989.
- Магочій П.-Р. Україна: історія її земель і народів. Ужгород, 2012.
- Павленко Ю. Історія світової цивілізації. 2 вид. К., 2000. 358 с.
- Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. К., 2016. 512с.
- Попович М. В. Нарис історії культури України. К. : АртЕк, 2001. 728 с. : іл.
- Українське мистецтво: навчальний посібник: у 3-х частинах /Д. П. Кравич, В. А. Овсійчук, С. О. Черепанова. Ч. 1 Львів : Світ, 2003. 256 с.
- Щербак В. Історія Запорозької Січі» / у співавт. К.: Арій, 2015. 240 с.
- Щербак В. Українське козацтво: формування соціального стану (друга половина XV – середина XVII ст.)». К.: Видавничий дім «КМ Академія», 2006. 296 с.
- Яковенко Н.М. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII століття. Київ: Генеза, 1997. 380 с.
- Ярослав Мудрий та його доба: тисячолітній досвід українського державотворення / редкол.: Огнев'юк В. О., Александрова О. С., Андрєєв В. М., Додонов Р. О. Київ, 2019.
- Ясь О. Історик і стиль. Визначні постаті українського історіописання у світлі культурних епох (початок XIX – 80-ті роки XX ст.): Монографія: У 2 ч. /за ред. В.А. Смолія. К.: НАН України. Ін-т історії України, 2014. Ч. 1. 587 с.
- Ясь О. Історик і стиль. Визначні постаті українського історіописання у світлі культурних епох (початок XIX – 80-ті роки XX ст.): Монографія: У 2 ч. /за ред. В.А. Смолія. К.: НАН України. Ін-т історії України, 2014. Ч. 2. 650 с.
- Andrew Wilson. The Ukrainians. Unexpected Nation. Yale Nota Bene: Yale University Press, 2002. Franklin, Simon and Shepard, Jonathon, The Emergence of Rus, 750-1200. (Longman History of Russia, general editor Harold Shukman.) Longman, London, 2006. 472 p.
- Hamm M.F. Kiev. A Portrait, 1800–1917. Princeton: Princeton University Press, 2003. 304 p.

Семінар 2

Процеси модернізації в Україні нового й новітнього часу

1. «Відкриття національної спадщини» у процесі українського націєтворення: кінець XVIII – сер. XIX ст.

- 1) Формотворчі ідеї для постання української нації: український і європейський вимір.
- 2) Внесок українських інтелектуалів у формування історичної пам'яті українського народу (М. Максимович, М. Костомаров, П. Куліш).
- 3) Західноєвропейські впливи на національну еліту Галичини (І. Вагилевич, Я. Головацький, М. Устиянович).
- 4) Боротьба національних ідей на теренах України. Конструктивні і деструктивні міфи (козацький міф, Переяславська легенда, легенда Люблінської унії).
- 5) Спільності і відмінності національного відродження України і країн Центрально-Східної Європи в добу романтизму.

2. На шляху до національного самоусвідомлення: др. пол XIX – поч XX ст.

- 1) Маргіналізація, акультурація та причини подвійної лояльності українського соціуму.
- 2) Російський царат й український національно-визвольний рух.
- 3) Мова як важіль імперського впливу на розгортання культурно-національного руху.
- 4) Українська культура в протидії імперській національній політиці.

3. Україна у горнилі війн, революцій в першій третині XX ст.

- 1) Соціокультурні процеси в Україні на початку XX ст.: національний та європейський контекст.
- 2) Українська революція й відродження української державності. Досвід однієї незасвоєної суспільної практики.
- 3) Війни України з більшовицькою росією (1917–1923 рр.).
- 4) Українізація та феномен «червоного ренесансу».
- 5) Західноукраїнські землі в умовах повоєнних реалій.

4. Українська нація в боротьбі з тоталітарними режимами (1930–1940 рр.)

- 1) Радянізація усіх сфер життя в Україні 1930-х рр.
- 2) Західноукраїнські землі між двома світовими війнами: змагання за збереження національної ідентичності.
- 3) Україна у Другій світовій війні. Спростування рашистської монополії на «Велику перемогу».
- 4) «Розстріляне відродження» і «соціалістичний реалізм» та їхній вплив на формування ідентичності українців.

5. Україна від тоталітаризму до розкладу системи (1950–1980 рр.)

- 1) «Відлига», «застій» і «перебудова» – штучність термінів та історичний сенс процесів. «Фасад» і радянські реалії в Україні.
- 2) Постаті суперечливої доби.
- 3) Шістдесятництво і дисидентський рух в Україні та Росії: світоглядні відмінності.
- 4) Суперечливі явища в соціокультурному бутті 1970–1980 рр.: офіціоз і андеграунд.

6. Україна 1990 – 2020 рр.: у цивілізаційному геополітичному розломі

- 1) Державотворчі процеси в незалежній Україні: «перемоги» і «поразки».
- 2) Незавершені українські революції 1990-2014 рр. Консолідація української політичної нації довкола європейського вибору.
- 3) Рашизм, його витoki і сутність. Оформлення ідеології сучасного рашизму.
- 4) Російсько-українська війна 2014-202? рр.
- 5) Україна: проекція майбутнього (написати есе).

Віртуальна тематична екскурсія у Національний музей історії України «Історія моєї Батьківщини – історія мого роду».

Література до теми:

- Бажан О.Г., Данилюк Ю.З. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.) / НАН України. Інститут історії України. К.: Рідний край, 2000.
- Богущий Ю. П., Андрущенко В. П., Безвершук Ж. О., Новохатько Л. М. Українська культура в європейському контексті / за ред. Ю.П. Богущького. Київ: Знання, 2007. 679 с.
- Бондарчук П. М. Релігійна свідомість віруючих УРСР (1940–1980-і роки): повсякденні прояви, трансформації. К.: Інститут історії України НАН України, 2012. 322 с.
- Великий терор в Україні. “Куркульська операція” 1937–1938 рр.: у 2-х частинах / Упоряд. Сергій Кокін, Марк Юнге. К.: Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2010.
- Веселова О. М., Марочко В. І. Голодомори на Україні 1921–1923, 1932–1933, 1946–1946 років: Злочини проти народу. К. – Нью-Йорк, 2000. 265 с.
- Гай-Нижник П. П. Росія проти України (1990–2016 рр.): від політики шантажу і примусу до війни на поглинання та спроби знищення / Павло Гай-Нижник. К.: «МП Леся», 2017. 332 с.
- Грицак Я. Подолати минуле: глобальна історія України. Л.: Портал, 2022.
- Дзюба І. М. Інтернаціоналізм чи русифікація? К.: Видавничий дім «KM Academia», 1998. 276с.
- Довженко О. П. Сторінки Щоденника (1941–1956). К.: Вид-во гуманіт. л-ри, 2004. 384 с.
- Скельчик С. Імперія пам'яті. Російсько-українські стосунки в радянській історичній уяві. Київ, 2008. 304 с.
- Життя і діяльність Степана Бандери: документи й матеріали / Редактор і упорядник Микола Посівнич. Тернопіль: Астон, 2008. 448 с., іл.
- Калакура Я.С., Рафальський О.О., Юрій М.Ф. Українська культура: цивілізаційний вимір. Київ.: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2015. 496 с.
- Касьянов Г. Незгодні: Українська інтелігенція в русі опору 1960–80-х рр. К.: Либідь, 1995. 224с.
- Касьянов Г. Україна 1991–2007: нариси новітньої історії. К.: Наш час, 2008. 432 с.
- Косик. В. Україна і Німеччина в Другій світовій війні. Париж; Нью-Йорк; Львів, 1993. 660с.
- Куромія Г. Свобода і терор у Донбасі: Українсько-російське прикордоння, 1870–1990-і роки. К. Видавництво Соломії Павличко “Основи”, 2002. 510 с.
- Магочій П.-Р. Україна : історія її земель і народів. Ужгород, 2012.
- Обертас О. Український самвидав: літературна критика та публіцистика (1960-і – початок 1970-х років) / Передм. М. Коцюбинської; післям. О. Зінкевича. К.: Смолоскип, 2010. 300 с.
- Патриляк І.К., Боровик М.А. Україна в роки Другої світової війни: спроба нового концептуального погляду. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2010. 590 с.
- Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. К., 2016. 512 с.
- Повоєнна Україна: нариси соціальної історії (друга половина 1940-х – середина 1950-х рр.). У 2-х книгах, 3-х частинах. Кн. 1, ч. 1-2 / Відп. ред. В.М. Даниленко. Київ: Інститут історії України НАН України, 2010. 351 с. (Серія «3 історії повсякденного життя в Україні», т. II).
- Політичні протести й інакодумство в Україні (1960–1990): Документи і матеріали / Упор. В. М. Даниленко. К. : Смолоскип, 2013. 736 с.
- Польща та Україна у тридцятих – сорокових роках ХХ століття. Невідомі документи з архівів спеціальних служб. Том 8. Великий Терор. Польська операція 1937–1938. Ч. 2. Варшава – Київ, 2010. 1983 с.
- Роготченко О.О. Соціалістичний реалізм і тоталітаризм. К., 2007.
- Русначенко А. Від імперії – до України. К., 2009.
- Соціальні трансформації в Україні: пізній сталінізм і хрущовська доба: Колективна монографія / Відп. ред. В.М. Даниленко; ред.-упоряд. Н.О. Лаас. Київ: Інститут історії України НАН України, 2015. 698с.
- Українська повстанська армія. Історія нескорених. Львів, 2007. 352 с.
- Чорнобиль. Документи Оперативної групи ЦК КПУ (1986–1988) / Упоряд.: О. В. Бажан, О. Г. Бажан, Г. В. Боряк, С. І. Власенко. К.: Інститут історії України НАН України, Центральний державний архів громадських об'єднань України, 2017. 830 с.